ТЭ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 69 (8289)
МАРТЫН 22
ПЯТНИЦА
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Областной партийна организациин дайшалхы зорилгонууд

1957 ондо хүдөө ажахын бүхы ...бариннуудые эрид хүгжөөжэ орон ...тороо эдеэ хоолой зүйлнүүдые, ...нгаяа мяха, тоһо бүри элбэг ...бэг болгохо зорилго манай пар..., правительство табяа. Энээн ту... хүдөөгэй ажалшадта партиин ...тральна Комитедэй, ССР Сою... Министрнүүдэй Соведэй Хан...га дотор тодорхойгоор хэлэгдэ...

...һая, март һарын эхеэр КПСС-эй ...комой ээлжээтэ пленум боложо, ...жэлдэ республика дотороо хам...30 мянган тонно мяха, тэрэ тоо...5675 тонно гахайн мяха абаха, ...7 мянган тонно һү һааха, 2.424 ...нно ноһо хайшалха, 7,9 миллион ...дэгэ абаха; гүрэнтээ тоосожо, ...эһэ хүрэнгээ хаагаад, малдаа ...улхэ таряа хадагалаад, колхоз...нүүдай ажалта үдэр бүхэндэ 2 ки...граммһаа доошо бэшэ таряа ху...ахаар ороохо таряанай ургаса ...рааха, нёдондонойхидо орходоо ...ртаабха болон огородой эдеэнэй ...р дахин ехэ ургаса абаха зо...го табяа. Энэ зорилгые бэелүүл... тулада эртээнһээ шангаар тэм... хэрэгтэй.

...Үнгэрэгшэ жэлэй хүдэлмэриин ...рим дүнгүүдые хаража үзэхэ бо... һаа, республика доторнай ма...й ашаг шэмэ болоод, үбһэ таряа... ургаса үшөөл удаанаар дээшэл... КПСС-эй XX съездын директивэ...үд соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, жэл ... мяха абалгаяа 25 процентээр ...эшэлүүлхын орондо урзандана...га орходоо 15 процентээр доо...лүүлһэн байнабди. Тиихэдэ мүн ...һаалга, ноһо хайшалалга түсэб... хүрэхөөр дээшэлнэгүй. Энэ ушар ...н дээрэһээ тохёолдооб гэхэдэ, ...ртиин олохон айкомууд, аймгүй...дкомууд, машинно-тракторна ...нциинуудай, колхозууд, совхозуу... хүтэлбэрилэгшэд ажал хүдэл...рее халирхайгаар, хариюсалга...гөөр хүтэлбэрилнэ, зоной дунда ...гууламжын, эмхидхэлэй хүдэл...рие шадамар һайнаар ябуулхын ...ондо, элдэб суглаа, зүблөөнүү...р, тогтоол, шиидхэбэринүүдээр ...шууршана.

...һүүлэй жэлнүүдтэ эбэртэ бодо ...малай, тэрэ тоодо үнеэдэй тоо тол... үсөөрүүлэгдэжэ, нэгэ тон буруу ...бадал гараа. Жэшээлхэдэ, 1954 он...о республика доторнай эдлүүрийн ...зарай зуун гектар бүридэ 11 тол... эбэртэ бодо мал, тэрэ тоодо 3,3 ...лгой үнеэд хүртэһэн һаа, 1956 ...ой һүүл багта бүхы эбэртэ бодо ...ал 9,4 толгойдоо, үнеэд—3 толгой...о орошоо. Тиихэдэ Зэдын, Хориин, ...чурын, Кяхтын, Сэлэнгын аймагууд эдлүүриингээ зуун гектар га...рта оройдоо хошоод, зариманиинь ...ээндэшье хүрэхэгүй үнеэтэй боло...онхой. Энэ ушарһаа эдэ аймагуу...й олонхидтонь нёдондо, урзанда...хиһаа нилээд бага һү, мяханай ...таһаниинь гайхалтайшье бэшэ.

...Олон колхозуудта эхэ малай ...сөөн байдаг ушар нэгэ ехэхэн ду...гдал болоно. Энээн дээрэһээ, мүн ...малай олоороо һубайрдаг дээрэһээ ...ложо, малнай удаанаар үдэнэ, ...малай ашаг шэмэ багаар абтана. ...Республикын колхозуудта эбэртэ ...бодо малай 40—45 процентнь эхэ ...мал байха ёһотой байһан аад, мү... оройдоол 31 процентнь болоно. ...Мүн тэрэшэлэн эхэ хонидшье үсөөн. ...жэнгын аймагай «Коммунизм» ...лхоз 13 мянга гаран хонитой. ...эд тэдэнэй оройдоол 4 мянга га...ниинь эхэ хонид. Эндэ 5 мянга ...ран эрье хонидые барина. Эхэ хо...доор иимэ үсөөн байгаад, энэ ...лхозойхид хонин һүрэгөө хайшан ...эд түргэнөөр үдхэхэмнай гэжэ һа...на гээшэб?

...Мүнөө манай республика дотор ...ха абалгые ехэдхэхэ асуудал шу...лын шухала болоод байна. Мал ...ргалуулха, шахаха хүдэлмэридэ ...йһан дутагдалнуудые түргэнөөр ...адхаха шухала. Хамагай түрүүн...р, гахай шахалгые жэшээтэ һай...аар эмхидхэхэ хэрэгтэй. Мүнөө ...лдэ республикын колхозууд бо...н совхозуудта 96 мянган гахай ...шахаха зорилго Пленум табиһан ...байна. Энэ жэлдэ абтаһан поршоон...хонуудые үхэл гарзада оруулангүй...гөөр, газаа тээшэнь нэгышье худал...дангүйгөөр бултыень томо болгожо, ...ун, намартаа шахаха хэрэгтэй. Үн...рэгшэ жэлэй поршоонхонуудые мүнөө хабартаа шахажа, гүрэндөө эртээнһээ мяха тушаажа захалхаар болоо.

Эрэхэ зундаа бэлшээн таргалуулагдаха эбэртэ бодо малнуудые, хонидые эртээнһээ шэгнэжэ, дүршэлтэй үхэршэд, адуулагшадта тушаажа үгэхэ хэрэгтэй. Мал адуулжа байгшадые али болохоор урмашуулха, ажалайн түлөөһые гүримшүүлхэ гээшэ малые һайнаар таргалуулха хэрэгтэ тон шухала удхашанартай. Тиимэһээ малайнгаа шэнгүүрые сүүдхэдэж, һарадаа хэды шэнээнээр ехэ болгохо байха даалгабариень тодорхойложо үгөөд, түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэйнь түлөө мал адуулагшадта ажалай нэмэлтэ түлбэри үгэжэ байха хэрэгтэй. Мал бэлшээн таргалуулагшадта, гахай шахагшадта ажалай нэмэлтэ түлбэри үгэхэ гүримые һайнаар тодорхойложо, баталха хэрэгтэй. Иигэжэ байгаадаал нёдондонойхидо орходоо мүнөө жэл гүрэндэ 45 процент ехэ мяха тушааха тухай партиин ЦК-гэй үгэһэн даабарие амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха байнабди.

Ерэхэ жэлнүүдтэ гүрэндэ тушааха олон малтай байхын тулада энэ жэлдэ республикын колхозууд хүдэлмэришэд, колхознигууд болон албахаагшадһаа арба мянганһаа үсөөн бэшэ эбэртэ бодо мал, табяад мянган хонин худалдажа абаха зэргэтэй. Эды шэнээн мал худалдажа абаха аргашье бии юм. Юуб гэхэдэ, колхознигууд, хүдэлмэришэд болон албахаагшадта мүнөө 120 гаран мянган эбэртэ мал, 150-яад мянган хонин бии.

Малһаа ашаг шэмэ багаар абадаг байһанаймнай нэгэ гол шалтагааниинь хадаа ороохо таряанай болон үбһэ ногооной муу ургаса хураанабди. Энээнэй гэмээр малдаа эдюулхэ шэмэ һайнтай тэжээлээр дутадаг байнабди. Бүхы хэрэглэмжэһээ гадуур малдаа эдюулхэ талха тарьятай, шэмэтэ тэжээлтэй, огородой эдеэтэй, хартаабхатай байхын тулада мүнөө жэлдэ гектар бүриһөө 12 центнерһээ бага бэшэ ороохо таряанай, 190 центнерһээ бага бэшэ хартаабхын, 150 центнерһээ бага бэшэ кукуруза болон силостэ дарагдаха бусад культурануудай ургаса хуряаха гэжэ пленум шиидхээ. Мүн га бүриһөө 30 центнер нэгэ жэлэй таримал ногооной, 10 центнерһээ бага бэшэ үбһэ ногооной ургаса хуряаха зорилго табигдаа.

Хабарай тарилга дүтэлжэл байна. Энэ жэлдэ баян ургаса хуряахын тулада тарилгаяа түргэ бэлэдхэлтэйгээр угтаха ёһотойбди. Энэ талаар ехэхэн дутагдалнууд бии. Олохон аймагуудай колхозуудта таряанайшье, хартаабхынхшье үрэһэ хүрэнгэ дутуу. Дутуу үрэһэ хүрэнгээ бэдэржэ, худалдажа абаха тушаа колхозуудай правленинүүд оролдоногүй. Зарим колхозууд өөһэдөө байһан үрэһээ сэбэрлэжэ дүүргээгүй, шанар муутай үрэһээ һэлгээгүй байха юм. Хэдэ хэдэн МТС-үүдтэ заһагдажа дүүрээгүй трактор машинанууд олон. Тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэрие шамдуулхаар саг тулаа. Мүнөө жэлдэ тарилга хэхэдээ агротехникын заабаринуудые наринаар сахиха шухала.

Кукуруза ехээр тарижа, һайн ургаса ургуулаал һаа, малаа шэмэтэ тэжээлээр гүйсэд хангаха байнабди. Хэрбээ агротехникын заабаринуудые сахижа, һайн газарта саг болзортонь тариад, һайнаар харууһалжа байгаа һаа, манай эндэхи ютаг бүридэ кукурузын баян ургаса хуряагдаха гэжэ дүй дүршэл харуулна. Мүнөө жэлдэ үнеэн бүхэндөө 10 тонноһоо бага бэшэ силос даража абахын тулада кукурузые һайнаар ургуулха колхоз бүхэн оролдохо ёһотой.

Ажал хүдэлмэриин амжалта хүнүүдһэз, кадрһаа дулдыдадаг байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ колхознигуудаа элдэб хүдэлмэридэ таарууһаар хубаарилха, бригадирнуудаар, фермэ, гүүртэнүүдые даагшадаар мэргэжэлтэй, ажал хүдэлмэреэ мэдэхэ хүнүүдые табиха хэрэгтэй колхозуудтаа КПСС-эй айкомууд али болохоор туһалха ёһотой.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэжэ, гүрэндөө талха таряа болон малай ашаг хэдэ дахин ехээр үгэхын түлөө тэмсэе!

Агууехэ Октябриин 40-дэхи ойн һайндэрые ажалай бэлэгүүдээр угтахын түлөө мүрысэе

Модошод үргэнөөр дэмжэнэ...

Итанцын леспромхозой модо бэлэдхэдэг Кика гэжэ пунктын модошод Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа байна. Комплексно бригаданүүдай эмхидхэгдэһэнһээ хойшо ажалайнь бүтээсэ эрид дээшэлээ. Пунктын хүдэлмэришэд январь, февраль һарануудта модо шэрэхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргээ нэн.

«Мүнөө Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн һайндэрэй бэлэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол пунктын модошодые ажалай амжалтада бүри ехээр зоригжуулба. Үдэрэй эдеэлэнэй үедэ тракторист-агитатор нүхэр Барунчуков тус тогтоол уншажа үгөө.

— Октябрьска революциин болоһонһоо хойшо 40-дэхи ойн һайндэрые энэ жэлдэ тэмдэглэхэмнай. Энэ үе соо советскэ хүнүүдэй гараар ямар ехэ амжалта туйлагдааб. Бидэ модошод арадайнгаа ажахын хэрэглэлдэ барилгын модо ехээр лэ үгэхэдөө, КПСС-эй XX съездээр хараалагдаһан асари ехэ зорилгые бэелүүлэлсэнэбди. Би энэ түүхэтэ һайндэрэй хүндэлэлдэ зорюулжа ажалай вахтада жагсаһанһаа хойшо халаан бүриингөө нормо 150 процентһээ доошо бэшээр дүүргэнэб,—гэжэ шофёр Николай Решитов мэдүүлбэ.

Һүүлэй үедэ нүхэд Егоров, Суменков гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг комплекснэ бригаданууд абаһан үүргэеэ амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. **Н. Тюрнев.**

Шэнэ уялга абаба

«Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 40-дэхи жэлэй ойн һайндэрэй бэлэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол республикымнай бүхы предприяти, организаци болон эмхи зургаануудта зүбшэн хэлсэгдэжэ, тэрэниие ажалшад үгэ ехэ баяртайгаар дэмжэнэ.

Улан-Удын сэмбын фабрикада олон хүнэй хабаадалгатай үйлэдбэриин зүблөөн үнгэрэгдэбэ. Фабрикын партийна организациин секретарь нүхэр Елизов зүблөө нээхэ зуураа, Октябрьска революциин һайндэрэй бэлэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолтой хүдэлмэрилэгшэдые танилсуулба.

— Энэ тогтоол маанадые улам ехээр зоригжуулна. Арад зоной ажабайдалые һайжаруулха тушаа ехэхэн анхарал оролдоло гаргажа байдаг парти, правительствынгаа тогтоолдо харюу болгон ажалай шэнэ амжалта туйлаха гээшэ манай уялга болоно,—гэжэ фабрикын хүдэлмэрилэгшэ Плюснина мэдүүлнэ.

Зүблөөндэ хабаадагшад бултаа энэ тогтоолые һайшаан дэмжэхэ зуураа, саашадаа улам һайнаар ажаллан, Октябрьска революциин 40 жэлэй ойн һайндэрые ажалай бүри ехэ амжалтаар угтаха гэжэ шиидэбэ. Тэдэнэр жэлэйнгээ түсэбые ноябриин долоон хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн шэнэ уялгануудые абаба. **Е. Ширапов.**

Үнеэн бүриһөө үдэр бүхэндэ пүүд һү һаахын түлөө

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол ажалшан арадые үшөө ехэ амжалтануудта уряална. Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаалишад үбэлжэлгэ муу бэшээр үнгэргэхэтээ хамта, һү һаалгаяа үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ дээшэлүүлжэ шадаа. Һү һаалгаар ажахын энэ жэлэй үнгэрөөшэ 5 һарын дүнгүүдые 1956 оной энэ үеынхитэй сасуулаад үзэхэдэ, 66500 литр һүн үлүү ехээр һаагдаһан байха юм. Үүлтэрэтэ үнеэдэй фермэ горьтой амжалта туйлажа, үнеэн бүриһөө 1200 шахуу литр һү һаагаад байна.

Фермын һаалишад КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолтой танилсаад, һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлхэ, һаамхай үнеэн бүриһөө үдэр бүхэндэ пүүд һү һааха зорилго урдаа табиба. Абаһан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула үнеэдээ тон һайнаар харууһална, зүбөөр эдеэлүүлнэ. Һаамхай үнеэдэй һү үгэлгэе нэмээжэ байгаа сагтань, урда үдэрэйхиһөө үлүү абтаһан һүнэй литр бүхэндэ нэмэлтэ тэжээл үгтэнэ. Иигэжэ малаа эдеэлүүлһэнэй ашаар фермын түрүү һаалишан Цыбикжап Жамбалова һүүлэй үдэрнүүдтэ үнеэн бүриһөө 15 литр һү һаадаг болоо.

— Үнеэн бүриһөө үдэр бүхэндэ пүүд һү һааха гэһэн зорилгоһоо үдэр ерэхэ тудам дүтэлжэ байнаб. Тэрээнээ ябашье бэелүүлхэ хүсэлэнтэйб. Минии даажа байдаг зарим үнеэд 20 литр хүрэтэр һү үгэдэг болоо,—гэжэ нүхэр Жамбалова омогтойгоор хөөрэнэ.

Мүн тэрэшэлэн һаалишад Чимитова, Бадмаева, Галданова, Дылыкова гэгшэд һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлжэ байна.

Һүүлэй мэдээгээр фермын үнеэдэй хахадынь шахуу үшөө тугалаагүй. Үнеэдэйнгээ бярандаа тугаллахада, һаалишадай һү абалгаяа улам дээшэлүүлхэнь лабтай.

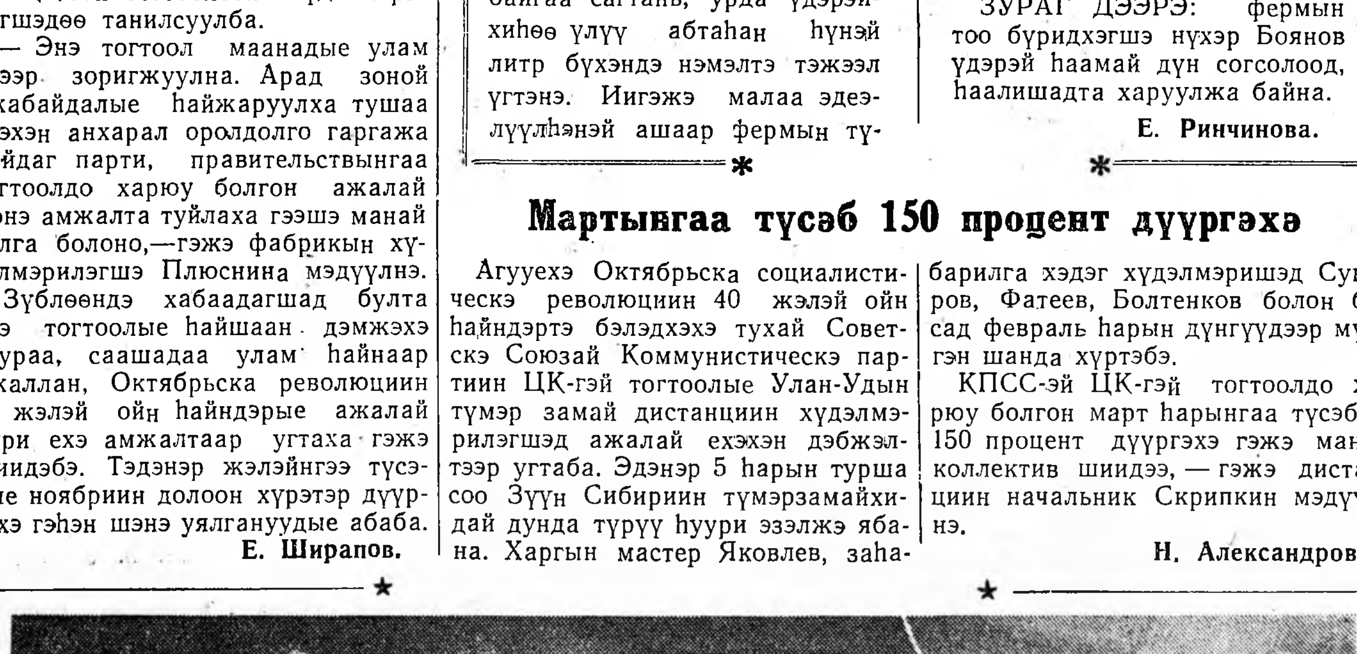
Һаалишадай мүрысөөнэй дүнгүүд үдэр бүхэндэ гаргагдажа, тусхай графигаар харуулагдана. Энэнь һү һаалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ нилээд нүлөөлдэг байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фермын тоо бүридхэгшэ нүхэр Боянов үдэрэй һаамай дүн согсолоод, һаалишадта харуулжа байна. **Е. Ринчинова.**

Мартынгаа түсэб 150 процент дүүргэхэ

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэхэ тухай Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ЦК-гэй тогтоол Улан-Удын түмэр замай дистанциин хүдэлмэрилэгшэд ажалай ехэхэн дэбжэлтээр угтаба. Эдэнэр 5 һарын турша соо Зүүн Сибириин түмэрзамайхидай дунда түрүү һуури эзэлжэ ябана. Харгын мастер Яковлев, заһабарилга хэдэг хүдэлмэришэд Суворов, Фатеев, Болтенков болон бусад февраль һарын дүнгүүдээр мүнгэн шанда хүртэбэ.

КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолдо харюу болгон март һарынгаа түсэбые 150 процент дүүргэхэ гэжэ манай коллектив шиидээ,—гэжэ дистанциин начальник Скрипкин мэдүүлнэ. **Н. Александров.**

Улан-Удын судна заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд, албахаагшад «Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй Тогтоолые ехэ һайшаан угтаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Будаев бригадынгаа гэшүүдтэ КПСС-эй ЦК-гэй Тогтоолые уншажа байна.

А. Мантаевай фото.

Венгриин Арадай Республикын правительственно-партийна делегаци Москва ерээ

Венгриин Арадай Республикын правительственно-партийна делегаци мартын 20-до Будапештһээ «ТУ-104» самолёдоор Москва ерээ. Венгриин Хүдэлмэришэн-Таряашанай Революционно Правительствын Түрүүлэгшэ, Венгриин хүдэлмэришэнэй социалистическэ партиин Центральна Комитедэй Түрүүлэгшэ Янош Кадар тус делегацие толгойлно. Венгриин Арадай Республикын Президиумэй Түрүүлэгшэ Иштван Доби, Венгриин хүдэлмэришэнэй социалистическэ партиин Центральна Комитедэй гүйсэдкомой гэшүүн, промышленностиин министр Антал Апро, ВСРП-гэй Центральна Комитедэй гэшүүн, Гадаадын хэрэгүүдэй министр Имре Хорват, ВСРП-гэй Центральна Комитедэй гүйсэдкомой гэшүүн, Культурын министр Дьюла Каллаи, ВСРП-гэй Центральна Комитедэй гүйсэдкомой гэшүүн Карой Кишш, ВСРП-гэй Центральна Комитедэй гэшүүн, Оборонын министр Геза Ревес, СССР-тэ байдаг Венгриин Арадай Республикын Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Янош Болдоцки, тэрэшэлэн экспертнүүд болон советникүүд делегацида оролсоно.

Нүхэд Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, Г. К. Жуков, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. А. Яснов, СССР-эй министрнүүд болон тусхай тушаалта бусад хүнүүд, хэдэн зуун Москвагайхид Венгриин Арадай Республикын правительственно-партийна делегацие угтаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин Венгриин арадай түлөөлэгшэдые амаршалаа. Венгриин Хүдэлмэришэн-Таряашанай Революционно Правительствын Түрүүлэгшэ Янош Кадар харюугай үгэ хэлээ.

Нүхэд Н. А. Булганин Янош Кадар хоёрой үгэ хэлэхэдэ, суглаагшад тэдэниие нэрэмжэ алга ташалгаар амаршалба. (ТАСС)

Хүдөө ажахын, мүн бэлэдхэлэй хүдэлмэришэд, албахаагшадай профсоюзай ЦК-гэй пленум болобо

Хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй хүдэлмэришэд, албахаагшадай профсоюзай ЦК-гэй гурбадахи пленум мартын 19—20-до боложо дүүргэбэ. Гэр байрын, культурно-ажаһуудалай барилгын РСФСР-тэ болон Казахстанда ямараар ябуулагдажа байһан тухай асуудал, мүн 1956, 1957 оной гүрэнэй социальна страхованиин, тэрэшэлэн профсоюзай бюджедүүд зүбшэн хэлсэгдэжэ, пленум дээрэ баталагдаа. 200 гаран хүн пленумдэ хабаадаа.

— КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска пленумһээ хойшо ороной совхоз, МТС-үүдтэ 10,5 миллион дүрбэлжэн метр байрын талмай, тэрэ тоодо 5200 мянганиинь ажалшадай өөһэдынь хүсөөр баригдаһан байна гэжэ профсоюзай ЦК-гэй түрүүлэгшэ нүхэр Егураздов элидхэл соогоо хэлээ. Бүтэн тунга газар элдүүрилдэг нютагууда гүрэнэй зөөреэр 1200 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмай бүтээгдэжэ, үмсын олон гэрнүүд баригдаа.

Совхозуудай хүдэлмэришэдэй байра байдалые һайжаруулха гэжэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мүн профсоюзна организацинуудай оролдолго газарта энэ богонихон саг соо ехэ юумэн хэгдээ. Российска Федераци 1956 ондо байрын барилга хэхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Һаяхан хооһон байһан хүдөө талада городой тухэлэй болбосон посёлогууд бии болоо. Гэбэшье, олохон областнуудта совхозуудай хүдэлмэришэд мүнөө болотор һайн байрагүй байһаар. Һургуулинуудые, хүүгэдэй эмхи зургаануудые барилха түсэб хэдэн жэл соо дүүргэгдэнэгүй.

РСФСР-эй совхозуудай министрын орлогшо нүхэр Рябов, Казахстанай совхозуудай министрын орлогшо нүхэр Шушарин совхозуудта гэр байрын барилгые улам һайжаруулха тухай элидхэлнүүдые хэлээ.

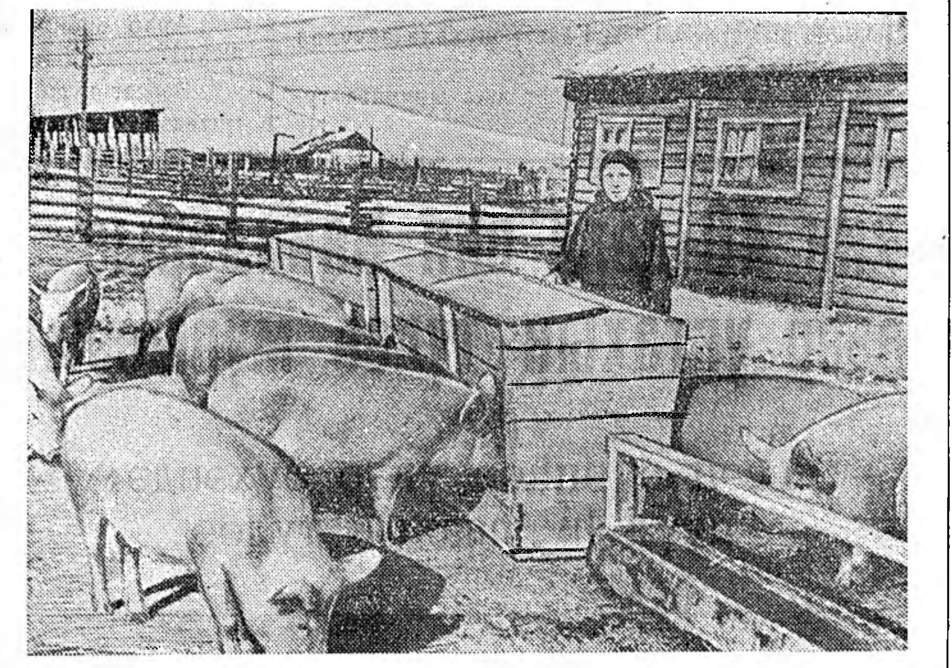
Профсоюзай ЦК-гэй гурбадахи пленум 1957 оной бюджет баталаа. Совхозуудта гэр байрын, культурно-ажаһуудалай барилга хэхэ хэрэгтэ байһан дутагдалнуудые усадхаха талаар хэмжээнүүд хараалагдаа. Агууехэ Октябрьска революциин 40 жэлэй ойе угтуулан, барилгынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлхые пленум профсоюзна организацинуудые уялгалаа. (ТАСС).

Колхоз, совхоз бүхэндэ гахай олоор шахая

Шэнэ аргаар гахай эдеэлүүлдэг болоо

Түмэр замай Харанхын станцида дүтэхэнэ, Сэлэнгэ мүрэнэй эрьедэ Боргойн совхозой дүрбэдэхи гахайн фермэ байрладаг юм. Эндэхи фермын хүдэлмэришэд хүсэ, зөөри багаар гаргажа, мяха ехээр абахын тулада тэмсэхэ зуураа, һүүлэй үедэ ажалдаа шэнэ арга хэрэглэн, яһала һайн амжалта туйладаг болонхой.

Үнгэрһэн жэлэй октябрь һараһаа эхилжэ, шахагдажа байһан гахайн байрада модоор хэгдэһэн томо томо хайрсагууд харагдадаг болоһон юм. Тэдэ хайрсагууд соонь 3—4 хоногой хуурай тэжээл хэгдэжэ, шэнэ аргаар эдеэлүүлгэ түрүүшынхеэ эмхидхэгдэһэн байна. Хайрсагынь доодо талаараа утаашаа 15 сантиметр үргэн нүхэтэй юм. Хэгдэһэн хуурай тэжээл гахайн эдиһэн зэргээр тэрэ нүхөөр гаража байдаг.

Эдеэлүүлгэ иигэжэ эмхидхэһэнэй ашаар фермын хүдэлмэридэ, ажалай гуримда ехэхэн хубилалта болоһон байна. Урдань шахалгада байһан гахайнуудые 5 хүн харууһалдаг байгаа. Шэнэ кормушкын хэрэглэгдэһэнэй һүүлээр табан хүнэй орондо Татьяна Ивановна Абдалова гансаараа хүдэлжэ хүшэ хүрэдэг болоо. Хуушан аргаар эдеэлүүлхэдэ тэжээл халуун уһанда буйлуулагдажа үгтэдэг байгаа. Иигэжэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ тэжээлэй тусхай кухни хэрэгтэй. Тэжээлэй кухнида гурбан хүн хүдэлжэ, арайхан гэжэ ажалаа хүшэ хүрэдэг һэн. Мүн харууһалжа байһан гахайшадташье хүшэр хүндэ байгаа. Юуб гэхэдэ тэдэнэр үдэртөө гурба дахин тэжээл зөөжэ эдеэлүүлдэг, тиигэжэ хайран сагаа гээхэ баатай болодог һэн. Һүүлээрнь гахайн байра сэбэрлэдэг, түлеэ зөөдэг, пеэшэнүүдые түлидэг байгаа.

Шэнэ кормушка тодхогдожо, ашаглагдаһанайнь ашаар хүндэ ажалтай хүдэлмэри—тэжээл буйлуулга болюулагдаа. Мүнөө гахайшад хэдэн үдэрэй туршада хүрэхөөр хуурай тэжээлэй холисо кормушка соо хэжэ үгэнэ. Тэжээл хэгдэхэ сагай хоорондо Татьяана Ивановна хайрсаг соо байһан тэжээлэй холисые ханадаа няалдажа үлэхэгүйнь тулада худхадаг, кормушкын хажууда табигдаһан хобоодо уһа хэдэг, силос үгэдэг, байра сэбэрлэдэг юм. Шахалгада байһан гахайнуудта шэмэтэ тэжээл-силос тусхай кормушка соо хэжэ үгтэнэ. Иимэ кормушка фермынхид мэнэ һаяхан түхеэрһэн байна. Тиигэжэ силос гамтайгаар гаргашалагдана, бутаржа хүл доро гэшхэгдэнэгүй. Хуурай тэжээл хэгдэдэг, мүн силоснэ кормушкануудые бүтээхэдэ туд бүридөө 130—130 түхэриг, 0,60 кубометр модон гаргашалагдана. Энээндэ гаргашалагдаһан мүнгэ зөөри тэжээлгын түрүүшын һарада харюулагдана.

Шэнэ кормушка соо татагдаһан таряанай зүйл үбһэнэй гурилтай холигдожо хэгдэдэг юм. Зелёнко «ДКУ-1,2» маркын дробилкаар татажа, үбһэнэй гурил болгогдодог. Мүн минеральна тэжээл — дабһа, мел дурандань үгтэдэг. Халуун уһанда дабһан хайлуулагдажа, уһалалгын урда тээ хобоогой уһанда нэмэгдэнэ. Хуурай тэжээл эдиһэнэй һүүлдэ гахай уһа садатараа уудаг.

Мүнөө үедэ эхэһээнь һалгаагдаһан 170 поршоонхо энэ аргаар эдеэлүүлэгдэжэ һургагданхай. Эдэ поршоонхонуудые залуу басаган Софья Костякова гансааран харууһалжа үрдинэ. Хэдэхэн һара хүдэлхэ зуураа, Софья басаган баян дүй дүршэлтэй болонхой. Совхозой фермэдэ 240 гахай шахагдажа байна. 25—26 килограмм шэгнүүртэй болоһон гахайнуудые шахалгада табина. Энэ үедэ тэдэнэртэ сүүдхэдээ тэжээлэй 3 единицэ үгтэдэг. 6 һараһаа—тэжээлэй 3,5—4 единицэ үгтэнэ. Энэчь сүүдхэдээ гахай бүридэ 3,5 килограмм талханай зүйл, 1,5 килограмм үбһэнэй гурил, 3 килограмм силос, 30 грамм дабһан, 300 грамм мел хүртэнэ бшуу.

Урдань гахайн байра, кормокухни түлихэдэ һарадаа 45—50 кубометр түлеэн гэхэ гү, али 1800 түхэриг гаргашалагдадаг байгаа. Тиигэжэ гансахан түлишэдэ 9000 гаран түхэриг гарадаг байгаа ха юм. Мүнөө һарадаа оройдоол 160 түхэригэй түлеэн гаргашалагдадаг болоо. Иигэжэ гансахан үбэлжэлгын үедэ 8200 түхэриг арьбалагдаха юм.

Хуурай тэжээлээр гахайе эдеэлүүлһэнэй үрэ дүн эли тодоор харагдана. Жэшээлхэдэ, ажахын жэлэй табан һарын туршада 20 гаран мянган түхэриг арьбалагдаа, 4 хүн сүлөөлэгдэжэ, бусад хүдэлмэридэ ябуулагдаа. Мүн 6 тонно шахуу мяха үлүү ехэ абтаа. Энэ жэлдэ 30 тонно мяхан нёдондонойхиһоо үлүү ехэ абтаха юм. Шахагдажа байһан гахайнуудые юрын аргаар эдеэлүүлхэдэ, сүүдхэдэ 270 граммһаа үлүү нэмэдэггүй байгаа. Февраль һарада шахагдажа байһан гахай сүүдхэдэ 460 грамм нэмээ. Эхэһээ һалгаагдаад байһан поршоонхонууд сүүдхэдэ 260 грамм нэмэдэг байна. Энэнь үшөөл бага гэээшэ. Хүдэлмэридөө байһан дутагдалнуудые усадхажа, харанхынхидай шэнэ амжалта туйлахань дамжаггүй.

Нёдондо жэлдэ совхозой фермэ 600 центнер мяха абаа һаа, энэ жэлдэ 1000 центнерһээ доошо бэшые абаха гэһэн зорилготой. Мяха абалгые хоёр дахин ехэ болгохо гэһэн Смоленскэ областиин ажалшадай хандалгада харюу болгон харанхынхид бүри оролдосотойгоор хүдэлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гахайшан Татьяна Ивановна Абдалова шэнэ аргаар гахайнуудые эдеэлүүлжэ байна.

Д. Болхоев, манай корр.

Үнгэрэгшэ жэлэйнгээ дутууе дабтаһаар

Зэдын аймагай колхозууд мяха абалгаар жэлһээ жэлдэ түсэбөө дүүргэнгүй, гүрэнэйнгөө урда ехэ үритэй үлэнэ. Нёдондо энэ аймаг гүрэндөө 1175 центнер мяха дутуу тушааһан байна. Энэ дутагдалаа хараадаа абажа, мүнөө жэлдэ түсэбэй ёһоор квартал бүхэндэ һайн шанартай мяха гүрэндөө тушааха зэргэтэй байгаа.

Гэбэшье, 1957 оной 1-дэхи кварталай дүн дээрэһээ харахада аймагай колхозууд, Боргойн совхоз мяха өөдтэй тушаагаагүй байха юм. Энэ кварталда 1455 центнер мяхан тушаагдаха зэргэтэй байгаад, һүүлшын үдэр хүрэтэр эндэхи колхозууд арайхан 119 центнер тушаагаад байна.

Зэдын колхозуудта мал бордожо, шахамал гахайн, тарган малай мяха тушааха бүхы арга боломжо бии гээшэ. Теэд эндэхи колхозууд мяха абаха хэрэгые тоодоггүй байһан зангаараа. Тиимэһээ мал бордохо, гахай шахаха гээшые орой эмхидхэнэгүй. Бусад аймагуудта орходоо, зэдынхид энэ жэлдэ ороохо таряанай һайн ургаса хуряаһан, малай тэжээл горьтойгоор бэлдэһэн байна. Энэ хадаа тарган мяха тушааха арга Зэдын колхозуудта олгоно.

Тииһээ тиитэр мал бордожо, һайн мяха тушааха оролдолго гаргажа байһан колхоз үгы шахуу. Жэлэй эхинһээ хойшо Кировэй нэрэмжэтэ колхоз 11 центнер, Ленинэй—12, Молотовой—22, Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз 12 центнер мяха гүрэндэ тушааһан байха юм. Тушаагдаһан малай олонхинь хүгшэрһэн, үргүүлхэдээ тулаһан байшоо. Иимэ мал илангаяа Молотовой, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудһаа ороһон байха юм.

Илангаяа гахай үсхэбэрилгэ хангалтагүй. Энэ аймаг республика соогоо томохон аймагуудай нэгэн аад, бүхы колхозуудынь хамта дээрээ мянгаад гахайтай. Тэдэнэйнь миил 150-яад толгойнь эхэ гахай юм. Мяха абалгаар табигдаһан эрилтые хангахын түлөө эндэхи колхозууд гахайнгаа һүрэгые эрид һайжаруулха, эхэ гахайнуудаа олошоруулха болоно.

Шубуу үсхэбэрилгын удхашанарые эндэхи колхозууд тооногүй. Шубуунай мяхан бусад малай тоо толгойе арьбалхада туһа нэмэри болложо үгэхэ байгаа ха юм. Эндэхи колхозуудай зариманиинь тахяа шубуушьегүй байһаар, Боргойн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз оройдоо 30 гаран, «Коммунизм» колхоз арайхан 70 гаран тахяатай байна.

Тахяа, гахай һайнаар үсхэбэрилхэ хэрэгтэ эндэхи колхозууд анхаралаа табиха зэргэтэй.

Н. Цыбенов, манай корр.

Шубуу үсхэхэдэ олзотой

Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой шубуунай фермые Ефимия Ткачева олон жэлдэ даажа байна. Эндэ комсомол басаган Валя Мурзина ажалладаг. Тэдэнэр шубуудайнгаа хойноһоо харууһалгые һайнаар эмхидхэжэ, нёдондо жэлдэ тахяа бүриһөө 79 үндэгэ абаа. Мүн Тарбагатайн аймагай «Гигант», Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозууд һайн үрэ дүн туйлаа.

Эдэ колхозууд гүрэнтэеэ сүм тоосожо, тус тустаа 200—300 мянган үндэгэ гүрэндөө худалдажа, шубуу үсхэбэрилгэһөө 150-яад мянган түхэриг олзо доход оруулаа.

К. Данилов.

Һайн үүсхэл

Прибайкальска аймагай Троицко тосхондохи, ухаагаар дутуушуулай колонидо жэл соо 20 гаран тонно мяхан хэрэгтэй болодог юм. Энэ мяха гүрэнһөө абабал, алишье талада ехэ гарзатай байхыень мэдээд, колониие даагша Ольга Терентьевна Усатюк өөһэдтөө гахай шахадаг болохо гэжэ шиидэһэн юм. Тиигээд хойто жэлдэнь эндэ 36 гахай һайнаар шахагдажа, үүсэлэгдэһэн байна. Шахагдаһан гахай бүриһөө дунда зэргээр 80 килограмм мяхан абтаа.

Эндэ гахайнууд гаргаша багатайгаар шахагдана. Столовоһоо, пекарниһаа гараһан эдеэ хоолой элдэб орхидоһоор гол түлэб шахагдадаг. Шахагдажа байһан гахайнуудта эдюулхын тула ехэхэн хартаабха таригдадаг болонхой.

Мүнөө жэл эндэ 50 гахай шахалганда табигдажа, толгой бүриин центнер татаха болотороо тарғалуулагдахань. Эдэниие томо болгохын, шахахын тулада 8 гектарта хартаабха тарихаар түсэблэгдөө.

Иигэжэ эдеэ хоолойнгоо үлэдһөөр гахай шахаха гээшэ тон зүб, һайшаалтай хэрэг болоно.

Г. Ильин.

Газетэ шухала асуудал табина

Үнгэрһэн жэлдэ Мухаршэбэрэй аймагай олохон колхозууд мяха ехээр абажа, нилээд амжалта туйлаа һэн. Жэшээнь, «Искра» колхоз 1955 оноойхиһоо мянган центнер ехэ мяха абаһан байгаа. Гэхэ зуура, гахайн мяха 2,5 дахин ехээр абаһан юм. Мүн 1956 ондо Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 1900 центнер мяха гүрэндэ тушаажа, 770 гаран мянган түхэригэй олзо доход оруулһан байна. Тэрэшэлэн «Коммунизм», «Гигант», Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд мяха баһал нилээд ехээр абаһан юм.

Мүнөө колхоз, совхоз бүхэндэ мяха ехээр абадаг боложо, гүрэндэ тарган мяха улам ехээр тушаадаг болохын, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ талаар зургаадахи табанжэлэй түсэбэй даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын, Агуухэ Октябриин дүшэн жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгээр угтахын түлөө аймагайнгаа ажалшадай хэр зэргээр тэмсэжэ байһан тухайда **«Вперед»** газетэ мүнөө номерһоо номер бүхэндөө бэшэнэ.

«Мяха улам ехээр абадаг болохо шухала» гэһэн тусгаар түрүү бэшэг энэ һарын эхиндэ гаргагдаһан номертонь толилогдонхой.

«Гахайнууд үдэсэтэй ха юм. Мяха дары ехээр абадаг болохын тула колхозуудай, МТС-үүдэй, «Эрдэм» совхозой хүтэлбэрилэгшэд,—гэжэ түрүү бэшэг дотор хэлэгдэнэ, — **гахайнуудые олоор үсхэбэрилхэ ябадалда онсо анхаралаа хандуулха зэргэтэй».**

Мяха ехээр абадаг болохо үшөө ямар арга боломжонуудай аймаг дотороо бии байһые түрүү бэшэг дотор элирхэйлэн харуулагдана.

Малаа эрхимээр харууһалжа, тэдэнээ һайтар тарғалуулжа, мяха улам ехээр абадаг болохын түлөө хайшан гэжэ тэмсэжэ байһан тухайгаа колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, малшадай бэшэһэн бэшэгүүд энэ газетэдэ хододоо толилогдоно.

«..Энэ жэлдэ 281 толгой эбэртэ бодо мал бэлшээн тарғалуулжа, туд бүриинь 3,5 центнер амидын шэгнүүритэй болоһон хойнонь гүрэндэ тушааха гэжэ хараалланхайбди» гэжэ эндэ толилогдоһон бэшэг дотороо Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Матвеев тэмдэглэнэ.

«Мүнөө жэлдэ 62 центнер нугаһанай, 43 центнер тахяагай, 5 центнер галуунай мяха гүрэндэ тушаахабди. Жэл соогоо хамта дээрээ 2500 центнер үлүүтэй мяха абажа шадахабди» гэжэ «100 центнер шубуунай мяха абахабди» гэһэн статья соогоо Сталинай нэрэмжэтэ колхозой зоотехник нүхэр Лапутина хөөрэнэ.

Хүдөө ажахын продукци элбэг дэлбэг болгохо хэрэгтэ үнгэрөөшэ жэлдэ «Искра» колхозой туйлаһан амжалтануудые харуулһан я[…] һонирхолтой материал газетэдэ [...]лилогдонхой. Энэ колхозой ма[...] нилээд амжалтануудые туйл[...]шадаһан байна. Эбэртэ бодо [...] бэлшээжэ тарғалуулха гүү[...] малшад Д. Г. Лаптев, П. Я. [...]ров гэгшэдэй адуулдаг малай [...]гой бүхэнииинь нёдондо сүүдхэ[...]гоо дунда жэшээгээр 1200 гр[...] нэмэжэ, эрхимээр тарғалуулагда[...] байха юм. Тиин хэрбээ 1955 [...] 1 центнер мяха абахын тула [...] ажалта үдэр гаргашалагдаһан [...]гаа һаа, харин 1956 ондо [...] ажалта үдэр гаргашалагдаа. Э[...] тухайда тус колхозой бухгалтер[...]хэр Горюнов мэдээсэнэ.

Малые бэлшээжэ тарғалууд[...] дүй дүршэл тухайгаа, жэшээнь [...]хэд Лаптев, Петров гэгшэдэй[...] бэшэһэн статьянуудые газетын [...]хидхэжэ, толилоо һаань, бүри [...]нирхолтой байха һэн.

1957 ондо гүрэндөө мяха хоёр [...]хин, һү нэгэ хахад дахин ехээр [...]шаае гэһэн хандалгатайгаар [...]нойгоо бүхы колхозниигуудта, М[...]үүдэй ба совхозуудай хүдэлм[...]лэгшэдэй Смоленскэ областиин к[...]хозниигуудай, тэндэхи МТС-үү[...] ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэ[...] хандаһан хандалга газетэ [...]лилхоһоо гадна, мүн энэ [...]далгые аймагайнгаа ажалша[...] ямараар дэмжэжэ байһан тух[...] мүнөө хододоо бэшэнэ.

«Смоленскэ областиин ху[...] ажалшадай уряада ха[...] болгон,— гэжэ «Путь Ле[...]на» колхозой правлениин шүүн М. Иванов бэшэн[...] **нёдондонойхиһоо хоёр [...]хин ехэ һү һааха гэжэ ма[...] һаалишад шиидэбэ».**

Смоленскэ областиин ажалша[...] уряае колхозниигуудайнгаа ха[...]наар дэмжэжэ байһан тухайда [...]рэхэ зуураа, Сталинай нэрэмж[...] колхозой партийна организац[...] секретарь нүхэр Калашников [...]жэ бэшэнэ:

«Гахайнуудые шахаха х[...] тарян ажалай бригадану[...]та даалгалсаха гэжэ [...]лиимнай правлени шиид[...] Тэжээл буйлуулха га[...] шахаха гахайнуудаа байл[...]ха байра бригада бүхэндэ [...] хеэрэгдэжэ үгтөө. Тар[...] ажалайхид 290 гахай му[...] шахажа байна».

Мүн газетэ болбол малаа ша[...]жа тарғалуулха, мяха ехээр аба[...] болохо хэрэгтэхи дутагдалнууд[...] элирхэйлэн шүүмжэлнэ.

КПСС-эй Мухаршэбэрэй айком[...] ба ажалшадай депутадуудай ай[...]гай Соведэй орган— «Вперед» [...]зетэ тарган мяха гүрэндөө бү[...] ехээр тушаадаг болохо тухай [...] шухала асуудал хаһа саг соо[...] табижа эхилбэ. Энэ эхилһэн хэ[...]гээ саашадань улам эдэбхитэйгэ[...] үргэлжэлүүлхэ гээшэ газетын [...] хабтар шухала зорилго мүн.

Үрэһэ ургуулдаг ажахынуудта туһалха хэрэгтэй

Һайн үрэһөөр хэгдэһэн тарилгаһаа үндэр ургаса абтадаг гэжэ мэдээжэ. Илангаяа нютаг бүридэ шалгагдаһан, нютагай хүрьһэ, байгаалидань таараһан үрэһэн хэрэгтэй.

Манай Баргажанай аймагай колхозууд һүүлэй хэдэн жэлэй туршада өөһэдынгөө үрэһөөр тарилга хэхээ болишонхой. Заал һаа ондоо областьһоо гү, али аймагуудһаа асарһан үрэһөөр тарилга хэдэг. Үрэһэ зөөхын тулада түрьбэлгүй ехэ зөөри гарана, гадна, һүүлэй үедэ Баргажанай таряашад биратай ургаса абанагүй. Иимэ байдалые болюулхын, колхозуудай үрэһэнэй участогуудые сортовой үрэһөөр хангахын тулада Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо үрэһэ ургуулха ажахы эмхидхэгдээ һэн.

Теэд, сортовой үрэһэ тушааха түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэмнай элдэб эсын шалтагаанууд ушарна. Тэдэнэй зарим шалтагаанууд тухай хэлэхэдэ иимэ. Гүрэндэ таряа тушаалгаяа яажашье һаань, түргэн дүүргэхые оролдо оролдоһоор, мэгдэл һагдал соогуур сортовой үрэһөө юрын таряанай орондо тушааха ушарнууд али олон үзэгдэнэ. Теэд аймагай партийна, советскэ органууд сортовой үрэһэ тушааха түсэб дүүргэлгүй колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табидаггүй. Иимэһээ сортовой таряан гал сушилкада хатаагдаад, юрын таряан нэрэтэйгээр гүрэндэ тушаагдадаг байна. Саашадаа таряа тушаалгын хүл хөөрсэг үедэ, үрэһэнэй таряа тушааха түсэб дүүргэхые оролдохо шухала.

Манай үрэһэнэй ажахы «Заготзерногой» Хилганын пунктһаа аяар 120 модо холо аад, ходо ошожо шалгажа, хүдэлмэрилэгшэдтэйнь хөөрэлдэжэ байхын аргагүй.

Гадна, «Заготзерногой» пунктнуудта таряа зүбөөр тушаан абажа шадахагүй хүнүүд заримдаа хүдэлдэг. Энээниие гэршэлжэ, нэгэ ушар тухай хэлээ. Нёдондо намар Хилганын пунктда үрэһэнэй таряа т[...]шаалсажа ерээб. Түрүүшын маш[...]нада ашаатай үрэһэ хоёрдохи кла[...]сай гэжэ шалгаба. Амбаарша[...] Манзырев саарһыемнай хара[...] ямаршье сортын үрэһэтэйень [...]дэгдэхэгүй амбаарта буулгагты [...]бэ. «Болиита, үрэһэнэй тар[...] юрын таряантай холихоёо байн[...]та гэхэдэмнай», «энэ таряанай [...] робацнин акт XVIII партсъ[...] дын нэрэмжэтэ колхозһоо үшөө [...] таадүйшье һаа, энэмнай сорто[...] үрэһэн байгаа ёһотой» гэжэ нүх[...] Манзырев таамагаар, һэнгэргүй [...]рюусаа һэн.

Аймагай үрэһэнэй ажахын [...]шааһан таряае амяарнь хадага[...] ёһотойт гэжэ амбааршанда [...]гуулһамнай, асарһан таряаемн[...] ондоо тээ амяарнь хадага[...] байгаа. Манай ошоһон хойно ю[...]шье болоһыень мэдэнэгүйбди.

Теэд таряа тушаажа абадаг х[...]дэлмэрилэгшэдэй агрономичес[...] муу бэлэдхэлтэй байдаг дээрэ[...] «Заготзерногой» складуудта тар[...] сэбэр, холисогүй байлгахын арг[...]гүй.

Аймагай колхозуудые сортово[...] үрэһэтэй болгохо хэрэгые Хүнтэ[...] МТС-эй главна агроном нүхэр Л[...]пин удариданагүй.

Саашадаа аймагай үрэһэ ургуу[...]даг ажахын хүдэлмэриие эрид х[...]билгажа, сортовой үрэһэ тушаа[...] түсэбөө дүүргэдэг болгохо хэрэ[...]тэй. Гадна, колхозуудай агроно[...] мууд үрэһэнэй участогуудтахи со[...]товой тарилга хинан шалгажа ба[...]ха ёһотой.

Мүн аймагаймнай партийна, со[...]ветскэ органууд, МТС-эй гол мэ[...]гэжэлтэд эрхим шанартай үрэһ[...]нэй таряа ургуулдаг, ехээр туша[...]даг болохо ябадалдань үрэһэнэ[...] ажахыда туһалха бэзэ гэжэ на[...]дагдана.

А. Коновалов, Баргажана[...] аймагай Ворошиловай нэрэмжэ[...] колхоздохи үрэһэнэй ажахы[...] агроно[...]

Гахайн үүлтэр һайжаруулха тухай

Зургаадахи табанжэлэй үедэ орон дотороо хоёр дахин ехэ мяха абадаг болохо гэжэ партиин XX съездын Директивэнүүд дотор хэлэгдэнэ. Энэ зорилгые бэелүүлхын тула, хамагай түрүүндэ, гахай олоор үдхэжэ, гахайн тарган мяха ехээр абадаг болохо ёһотойбди. Шэнэ табанжэлэй эсэс багта абтаһан бүхы мяханай хахадынь гахайн мяхан байха ёһотой.

Иимэ зорилгын табигдаад байхада, түбхын түрүүндэ, үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха шухала. Манайшье республикын зарим колхозууд, совхозууд болон туһалбариин ажахынуудта үүлтэртэ гахайнууд үдхэгдэдэг гээшэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ Бурят-Монголой республикын «Заготживконтора» һайн үүлтэрэй 400 гаран поршоонхо колхозуудта худалдаа. Тэдэнэй 94-ниинь эгээ эрхим классай, 280-ниинь нэгэдэхи классай, 83-ниинь 2-дохи классай байба. Энээн дээрэһээ харахада, үүлтэр һайнтай гэжэ худалдагдаһан поршоонхонуудай үшөөл олохониинь 2-дохи классай байһан байна. Гахайнуудай үүлтэр һайжаруулхада хэрэглэгдэхэ поршоонхонууд ядахын сагта 1-дэхи классай байха ёһотой.

Эрхим үүлтэрэй гахай болгохын тулада поршоонхые нарай багаһаань эхилээд бүхы заабариин ёһоор, һайнаар эдеэлүүлжэ, харууһалжа, томо болгохо хэрэгтэй. Тиихэдэ мүн һүрэгтэ үлөөгдэхэ, худалдагдаха поршоонхонуудые бага байхадань али али талыень хаpалсан шэлэхэ шухала. Үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэри ябуулхадаа фермэ дээрэ тоо бүридхэлэй хүдэлмэриие жэшээтэ һайнаар табиха хэрэгтэй.

Фермэдэ тоо бүридхэлэй хүдэлмэриие ябуулхадаа иимэ зүйлнүүдые хараада абаха хэрэгтэй.

Ямар гахай хэды поршоонхо гаргааб; хэдынь эрэ, хэдынь эмэ байгааб; поршоонхонууд бүхыдөө, нэгэ нэгээрээ хэды шэгнүүртэй байгааб; эхэнь хэр һүтэйб; поршоонхонууд 20—30 хоноод байхадаа, мүн хоёр һаратайдаа хэды килограмм татааб, мүн саашадаа һара бүридэ хэды килограммаар шэгнүүрээ нэмээжэ байгааб —эдэ бүгэдые нарииинаар тэмдэглэжэ байха шухала. Поршоонхонуудые шэгнэхэтээ хамта бэеынь утые, бүдүүн нариниинень, сээжэ талаараа али тухай үндэртэй байһыень хэмжэжэ байха хэрэгтэй. Гахайн 12 һаратай болоод байхада бэеыень шэгнэхэ, хэмжэхэ зуураа, бонитировко хэгдэдэг.

Һүрэгтөө үлөөхын гү, али ондоо тээшэнь худалдахын тулада эгээл эрхим һайн, бэедээ ямаршье өөгүй, томо бэетэй, һайн үүлтэрэй угтай поршоонхонууд шэлэгдэхэ ёһотой.

Һүрэгтэ үлөөгдэхэ гү, али худалдагдаха поршоонхонууд түрүүн бүри хүхөөр байхадаа багсаан шэлэгдэдэг байна. Хэрбээ эрхим үүлтэрэй нэгэ гахайһаа жэгдэ томо, солбон дорюун поршоонхонуудай гараа һаань, тэдэнэр бултадаа хараада абтадаг. Тиигээд саашадаа тэдэнэй томо болоходо эрэ эмэнүүдһээн шэлэжэ, хэдэн һайнуудынь һүрэгтэ үлөөгдэдэг байна. Хэрбээ поршоонхын хоншоор дан шагнагар, дээдэ үргэниинь богони гү, али хятагар байгаа һаань, үгышье һаа далынгаа хойхонуур, нюрган талаараа хотогор наридхатай байгаа һаань, нюрганиинь эли мэдэхээр хойшоо унжуу, сээжэ талаараа нарин гү, али ууса талаараа хандагар, хүлынь һула муу гү, али доходон, бэень һариг һабһаг байгаа һаань, шэрхэг нооһо багатай байгаа һаань, хэдышье томо, хэдышье һайн үүлтэрэй байг—хамаагүй, голохо хэрэгтэй.

Хэрбээ һүрэгтэ үлөөгдэхэ поршоонхонуудые зүбөөр шэлэжэ абаад, тэдэниие саашадань һайнаар түлжүүлээд, эхэшье, азаргашье һайн гахайтай болобол, гахайдай үүлтэр түргэнөөр һайжарха байна. Зүгөөр эхэ, азарга гахайнуудаа мүн лэ жэл бүри шалгажа, муунуудыень голожо, хэдэн эрхимүүдыень үлөөжэ байха ёһотой.

Малда, тэрэ тоодо гахайнуудта бонитировко хэхэ гээшэ үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэридэхи шухала арга мүн. Үүлтэрэйнгээ шанарай талаар малай ямар байһыень, хэды шэнээн ашаг шэмэ үгэхэ байһыень бонитировко тодоруулдаг. Зарим газарта малай бонитировко хэхэ хэрэгтэ яһала анхарал табигдана.

Гэхэ зуура, олохон фермэнүүдтэ бонитировко хэгдэдэггүй гү, али хэгдэхэдээшье хайша хэрэгээр үнгэргэгдэдэг байна. Олохон фермэнүүдтэ бонитировко хожомдожо хэгдэдэг, заабаринууд сахигдадаггүй, заримдаа мэдэжэ байгаад гахайнуудта буруу сэгнэлтэ үгэхэ ушарнууд үзэгдэнэ. Бонитировкые заабариин ёһоор хэхыень, тоо бүридхэл һайнаар табихыень мэргэжэлтэдтэ шанга эрилтэ табиха хэрэгтэй.

Үүлтэртэ малда, тэрэ тоодо гахайнуудта нэрэ үгэхэ, тэдэниие номерлохо гээшэ шухала удхашанартай. Нэрэгүй, номергүй үүлтэртэ гахайн сэгнэлтэнь доошолдог. Гадна, гахайнуудые нэрлэнгүй, номерлонгүй байхада хоорондо худхалдашажа, түрэл түрэлөөрнь ороондо оруулан, шуһа ниилүүлжэ болохо байна. Түрэл гахайнуудһаа шуһа ниилэжэ гараһан поршоонхо өөдэгүй муу байдаг, хойшо хойшодоо болоходоо үрэнь бүришье муудажа, элдэбын эрэмдэг, амигүй поршоонхонууд гарадаг байна бшуу.

Гахайн түрэхэдэ эмэ поршоонхонуудыень эхынь нэрээр, эрэнүүдыень эсэгынь нэрээр нэрлэгдэдэг.

Харин зарим үүлтэртэ фермэнүүдтэ поршоонхонуудые эхэ эсэгынь нэрээр нэрлэнгүй, элдэб ондоогоор: «Машка», «Дашка», «Мишка», «Сашка», «Борька» гэхэ мэтээр нэрлэдэг байна. Тиигээд саашадаа тэдэнэй томо боложо түрэхэдэ, поршоонхонуудтань баһал элдэб нэрэ үгтэдэг. Иигэжэ байхадаа үүлтэр һайжаруулгын ажалые зүбөөр ябуулхын аргагүй.

Түрэл түрэлөөрнь шуһа ниилүүлхэгүйн тулада үүлтэртэ азаргашье, эмэшье гахайда номер хэхэ хэрэгтэй.

Үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэридэ шухала анхаралаа хандуулхаар болоо.

А. Михайлов, зоотехник.

Дэлхэй юртэмсын байгаалиие шэнжэлхэ жэл

Академик И. БАРДИН
СССР-тэ дэлхэй юртэмсын байгаалиие шэнжэлхэ жэл үнгэргэхэ комитедэй түрүүлэгшэ

1957 оной июлиин 1-эй үдэр—дэл...эйн наукын түүхэдэ ороходо юм. Энэ ...үр гринвичын сагаар 00 часта (Москвада һүниин 3 часта) бүхы ...ар дэлхэй дээрэ хэдэн мянган ...нцн, обсерваторинууд хүдэлжэ ...лхэ. Ракетэнүүд, самолёдууд, ...арай бүмбэгэнүүд, радиозонд...уд агаарта гараха. Эгээн түрүү...эй искусственна түхеэрэлгэнүүд ...арые тойрон ниидэхэ. Номгон, Атлантическа, Хойто Мүльһэтэ, ...рдхэгэй океан далайнуудаар та...рхаяа корабльнууд олон һарын ...да гараха юм.

XX зуун жэлдэ наукада болоһон ...амшагта ушар—дэлхэй юртэм...н байгаалиие шэнжэлхэ жэл ...эжэ эхилээд, 1958 оной декаб...рин 31 хүрэтэр үргэлжэлхэ.

Энэ үе соо айхабтар ехэ юумэ ...эхэ: дэлхэй юртэмсын байгаа...лие шэнжэлхэ хүдэлмэри бүхы дэл...й дээрэ нэгэн доро, тааруулагдан ...эхэ. Газар дэлхэйн дотор ба га...р тала, далай океанууд, атмосфе... мүн Нараншье һайса шэнжэлэг...дэ юм.

...эээнһээ урда иимэ шэнжэлгэ...д хэгдэдэг һэн. Зүгөөр энэ жэл... урдынхинуудта орходоо жэшээ...згүй ехэ шэнжэлэлгын хүдэлмэ... хэгдэхэ.

Геофизикын, бүмбэрсэг дэлхэйн ...йгаалиие шэнжэлэн үзэдэг эрдэм ...кын талаар уласхоорондын ха...бсаа холбоо байгуулха шухала ...э бури XIX зуун жэлэй хоёрдохи ...дта эрдэмтэдтэ эли болоһон ... 1882—1883 онуудта дэлхэйн по...с шадарай хубиин байгаалиие ...нжэлхэ түрүүшын жэл үнгэргэг... бэлэй. Тэрэнэй һүүлээр 50 жэл ...оод, иимэ шэнжэлэлгэ хэхэ жэл ...я ехэ, һонирхолтойшье програм...р хоёрдохёо үнгэргэгдэһэн юм. ...ын хойто зүгэй областьнуудые ...жэлхэ шухала байһые хараадаа ...я, СССР-эй Науканудай акаде... Советскэ Союзай эрдэмтэдэй ...эдэ хэһэм бухы хүдэлмэриие ...лбэрилһэн байгаа.

ЮНЕСКО-гэй орган болодог Эр...тэдэй союзай уласхоорондын ...т дэлхэйн байгаалиие шэнжэл... жэл дахяад үнгэргэхэ гэжэ 1951 ...о тогтоогоо бэлэй. Энээндэ 55 ...н хабаадаха хүсэлтэй байһанаа ...үүлһэн юм. Тиигэжэ, Уласхоо...дын тусхай комитет байгуулаг...д, тус тус гүрэнүүдэй националь... комитедүүдтэ түшэглэн ажалла...е байха юм.

...нса нэгээрээ хүдэлһэн геофизи...дэй хэдэн олон жэлдэ хэхэ шэн...лгын хүдэлмэри дэлхэй юртэм... байгаалиие шэнжэлхэ жэл соо ...гэгдэжэ, ехэ алмалта болохо ...на. Тиигэжэ элдэб олон эрдэм...өөһэдынгөө һонирходог асуудал...та харюу бэдэрхэ болоно бшуу. ...р дэлхэйн уларил хубилна гү? ...р хада уулын байра мүльһэнэй ...абал, үер болохо гү? Ямар шал...анһаа тэнгэри улайдаг, сайра...бэ? гэхэ мэтын олон асуудал...аар эрдэмтэд һонирхоно.

СССР ДОТОР 292 МЕТЕОСТАНЦИ ХҮДЭЛХЭ

Сагай уларилые уридшалан таал... бүхы дэлхэй дээрэ боложо бай... юумэнүүдһээ дулдыдадаг гээ... Жэшээлхэдэ, Азиин зүүн эрье ...ар далайн шуурганай болоһон... уламжалан, долоодохи хоног...ь США-да хүйтэн болодог, ...нь Атлантическа океанай тэг ...уурхи хубида шэнэ шуурган ...оод, хожомынь Европодо ехэ ...р бороо гү, али саһан ородог ...э. Агаарта болоһон үзэгдэл... Наранһаа ехээр дулдыдана. ...аан оронуудай агаар халаха ту...аа хүйтэн газар нютаг руу та...д ошодог гээшэ. Иимэһээ дэл... юртэмсын байгаалиие шэнжэл... жэлэй үедэ метеостанцинуудай ...роо хүдэлхэ байһаниинь гай...тай бэшэ. СССР дотор 292 ме...станци хүдэлхэ. Эдээнһээ гадна, ...Р-эй Гидрометеоалбанай хэдэн ...ан станци метеорологическа ...жэлэлгэ хэхэ юм.

Дэлхэйн бүмбэрсэгэй Урда талын ...дһаа абтаһан научна мэдээн ехэ ...шанартай. Юуб гэхэдэ, энэ мэ...дэ үндэһэлэн, һалхи, шуурга... бололгые уридшалан мэдэхэдэ ...лдаг жама ёһонуудые мэдэжэ ...абди. Энээнһээ урда тээ тэндэ... иимэ мэдээн абтадаггүй ша... байгаа. Энэ жэлдэ Антарктика... болон субантарктическа райондо 60 шахуу метеостанци эгээн түрүүшынхеэ эмхидхэгдэхэ.

Манай ажамидаралда шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг кислород, углекислота, шииг нойтон агаар соо байдаг. Наранһаа гарадаг хорон гэрэл агаар соогуур гарахадаа хүсэеэ буурадаг. Жэшээлхэдэ, арба хорин жэлһээ хүн түрэлтэн Газарай уларилые дураараа хубилгадаг боложо шадаха, зүгөөр энээниие бэелүүлхэдэ углекислота ехэ үүргэ дүүргэхэ. Завод, фабрикануудай утаа униярһаа, нефтьһээ ба байгаалиин газһаа агаарта углекислота ехэ болоно. Табин жэл болоод байхада, агаартахи углекислота, багсаахада, 1700 биллион тонно болохо юм. Агаарта бии болоһон иимэ ехэ углекислота Газар дэлхэйн уларилда нүлөөлхэ байһаниинь сохомтой. Теэд энэнь хэр туһатайб? Дэлхэй юртэмсын байгаали шэнжэлхэ жэлэй туршада хэгдэхэ шэнжэлэлгэнүүд энэ асуудалда зарим харюу үгэхэ юм.

КОРАБЛЬ ДЭЭРЭҺЭЭ...

Курилһаа Шэнэ Гвиней хүрэтэр, Гренландиһаа Азорско аралнууд хүрэтэр, Африкын урда захаһаа Антарктида хүрэтэр, мүн бусад далайнууд дээрэ корабльнуудһаа научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэгдэхэ. Энэ хүдэлмэридэ зуун дүшэ шахуу корабль хабаадаха.

Мүнөө океануудта боложо байдаг гүнзэгын урадхал тушаа ямаршье мэдээн үгы юм. Тиимэһээ Антарктикаһаа экватор хүрэсэ, мүн һөөргөө гүнзэгы урадхалай уһанай зуу гү, али мянган жэл соо эрьедэгые мүнөө дээрээ хэншье мэдэхэгүй байна.

Энээн тухай мэдээн юу хэхын тулада хэрэгтэйб? Ушарынь, энэ мэдээн һалхи, бороогой болохо болохогүйе эртэнһээ таахын, Антарктикын уһанай ондоо тээшээ урдажа һэлгэлдэжэ байдаг жама ёһыень мэдэжэ абахын тулада шухала болохо юм.

Океан далайн баялигынь, ондоогоор хэлэбэл, загаһанай, ургамалай, амитадай олон үсөөниинь уһанай урдасын түргэн удаанһаа болодог гээшэ.

МҮЛЬҺЭН ДЭЭРЭХИ СТАНЦИ

Хайладаггүй байрын саһа мүльһэн Газар дэлхэйн хуурай газарай арбанай нэгэ хубиие эзэлнэ. Хэрбээ, иимэ саһа, мүльһэнэй (Хойто Мүльһэтэ океаниие оруулангүйгөөр) хайлаа гээшэ һаань, дэлхэйн океанай нюруу 55 метрээр нэмэхэ байгаа.

Газар дэлхэйн уларилда мүльһэнэй ямар ехэ нүлөөлдэг тухай хэлэхэйшье үлүү.

Газар дэлхэй дээрэ мүльһэтэлгэ һүүлэй үедэ бага болоо. Гэбэшье, мүльһэтэлгэ дахяад ехэдэжэшье магад гэжэ, зарим эрдэмтэд хэлсэдэг болонхой. Дэлхэй юртэмсын байгаалиие шэнжэлхэ жэлдэ элдэб эсын гляциологическа (гляциологи — мүльһэдые шэнжэлдэг наука) шэнжэлгэнүүд нэгэн доро хэгдэжэ, эдэ эрдэмтэдэй багсаамжалдаг юумэнэй буруу зүбые элирүүлхэ байна. Гадна, мүльһэтэлгые шэнжэлхэ гээшэ мүнөөшье айхабтар ехэ удхашанартай. Мүльһөөр хушагдаһан полюс шадарай нютагуудай баялигые ашаглалга манай арадай ажахые хүгжөөхэдэ тон ехэ удхашанартайнь мэдээжэ. Жэшээлхэдэ, эндэ түмэр харгы, хэлхеэ холбооной лини, элдэб предприяти болон байрын гэрнүүдые барихада мүльһэтэлгын гол шалтагаануудые шэнжэлэн мэдэхэ шухала болодог.

Дунда Азидахи олон гол мүрэн хадын мүльһэнһөө эхи абадаг юм. Тиимэһээ, эндэхи хадануудай мүльһэ ехээр хайлуулдаг болоо һаа, тэндэхи хүдөө ажахые, промышленностиие хүгжөөлгэдэ тон ехэ удхашанартай.

Бухы дэлхэй дээрэ эмхидхэгдэһэн тусхай станцинууд мүльһэдые шэнжэлхэ байна. Манайда, — Яхадта, Памирай хадануудта, Франц-Иосифын газарта, мүн Кавказда тиимэ шэнжэлэлгэнүүд хэгдэхэ юм. Верхоянска шэлэдэ туруута мориной гэшхээгүй гэхээр газарта Суантархаята гэжэ станци бии. Мүнөө үедэ мүльһэтэжэ байһан район 1947 ондо элирүүлэгдэһэн юм. Энэ районой байдалые ба эндэ үни эртэ сагай мүльһэтэһэн газарай ямар боложо байһые тус станци шэнжэлэн мэдэхэ байна.

ГАЗАРАЙ АМИСХААЛ

Дэлхэй юртэмсын байгаалиие шэнжэлхэ жэлэй үедэ хэгдэхэ туршалганууд, мүн Газарай досоохи бүрилдэлые мэдэхэ талаар олон һонин юумэнүүдые тодоруулха байна. Жэшээнь, «Газарай амилхада» москвагайхид сүүдхэдээ хоёр дахин 50 сантиметр дээшэ доошоо болодог гэжэ зарим хүн мэдэхэгүй байна. Ушарынь хадаа океан, далайнуудай татажа, нэмэжэ байһандал хуурай газар агшажа, һунажа байдаг юм. Энэ ушар Һара Наран хоёрой татасаһаа болоно. Газарай энэ «амисхаал» тэрэнэй, зөөлэн байлгаһаа бололсодог юм. Тиимэһээ, Газарай досоохи бүрилдэл тухай шэнэ һонин зүйлнүүд тодоруулагдажа болохо байна.

Иимэ шэнжэлэлгэ США, Франци, Англи, Чехословаки ба бусад оронуудта хэгдэхэ юм. Энэ зорилгоор, Советскэ Союзда хоёр гравиметрическэ станци Москва, Ленинград шадар баригданхай.

НЭГЭ МЕРИДИАНИИЕ ЗУБШАН...

140-дэхи меридиан тон һонирхолтой. Энэ меридиан дээрэ гадаадынхиһаа гадна, 25 советскэ станци хүдэлхэ юм. Эдэнэй 16 станцинь метеорологическа шэнжэлэлгэ хэхэ, бусадынь-суранзанай, ионосфернэ, океанографическа, космическа элшын шэнжэлэлгэ хэхэ юм.

Энэ бэһэлүүртэ Советскэ Союзай эгээл зүүн захын станци хүдэлжэ, газарай суранзанай обёорхонь бэрхэтэй жэжэхэн хубилалтануудые шэнжэн үзэхэ. Эдэ станцида орёо нарин приборнууд тодхогдохо юм. Газарай зайн болон суранзанай полиин сохисые нэгэн доро мэдэхэдэ, газарай энэ багтахи гадар талын бүрилдэлэй онсо илгаае тодоруулха арга олдохо юм.

Советскэ «Заря» гэжэ судна газарай магнитнэ полиие далай дээрэһээ шэнжэлэлгэдэ хабаадаха юм. Энэ судна суранзада татуулдаггүй. «Заря» хадаа дэлхэй дээрэхи гансахан иимэ судна юм. Энэ хадаа имагтал модо, бронзо, сад болон суранзада татуулдаггүй буладаар хэһэн гоё, гурбан мачтатай моторно-парусна онгосо юм.

«Заря» хадаа Ленинградһаа хабар гаража, 50 мянга миль шахам Атлантическа, Энэдхэг, Номгон океан далайнуудаар тамаржа, элдэб ороной хорёод магнитна обсерваторидо хүрэхэ юм. Энэ онгосо 1958 оной эсэстэ Владивостогто хүрэхэ зорилготой.

«Заря» гэжэ онгосо 3500 км. шахуу гүнзэгыдэхи Газарай суранзые элирүүлхэ, самолёт, далайн корабльнуудта хэрэглэгдэдэг дэлхэйн суранзанай карта зохёоходо хэрэгтэй баримтануудые суглуулха байна.

АРКТИКАДА

Арктикые шэнжэлхын тула гансал СССР-эй газар дээрэ 100 гаран комплексно станци хүдэлхэ. Эдэнэр барандаа мүнөө үеын шэнэ, һайн приборнуудаар хангагданхай.

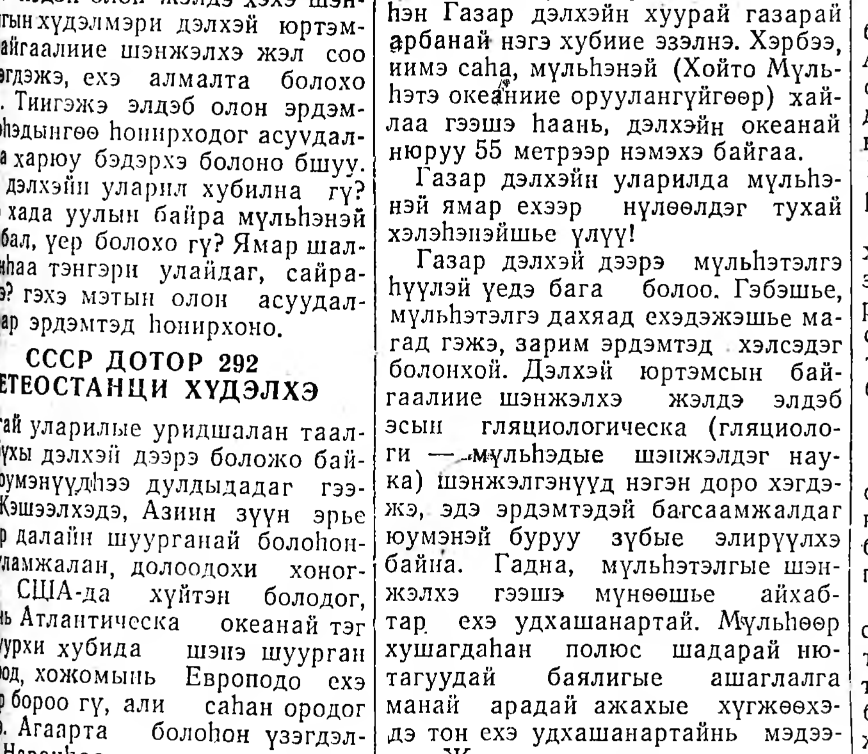
Түрүүшынхеэ дүрбэн арктическа станци-Ловозеродо, Тикси бухтада, Челюскин мысдэ, Тихая бухтада газарай тоогые шэнжэлгэ хэжэ байна. Полярна гэрэлтэлгэ буулгажа абаха станцинууд Арктикада шэнээр эмхидхэгдэхэ.

Мүнөө болотор мэдэгдээгүй шахуу байһан Арктикадахи газарай хүдэлэлгэ шэнжэлхэ гурбан шэнэ станциин Тихая бухтада, Мурманскда, Баренцбургда шэнжэлэлгэ хэхэ.

***

Дэлхэй юртэмсын байгаалиие шэнжэлхэ жэлдэ советскэ эрдэмтэд угаа ехэ хүдэлмэри хэхэ юм. Мүнөө 100 шахуу научна эмхи зургаанууд тэрээндэ бэлэдхэл хэжэ байна. Хэдэн олон предприяти элдэб эсын прибор, аппарат, түхеэрэлгэнүүдые бүтээнэ. Дэлхэйн байгаалиие шэнжэлхэ жэл хадаа дэлхэйн арадуудай культурна ба научна холбоо барисаанай бэхижэхэдэ ехэ туһатай, тон ехэ удхашанартай байха юм.

(«Огонек» журналһаа абтаба).

Ленинград. Пулковска обсерваторида.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: радиотехнигүүд Владимир Горский, Нина Калистратова хоёр Наранһаа радиогой элшэ долгинуудай сасаран тарахыень адаглан хаража байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Георгий ДАШАБЫЛОВ.

Үхибүүдтэ зорюулһан шүлэгүүд

УҺАН ТЭЭРМЭ

Тэршээ горхон дээрэ хабатай
Тээрмэ бидэнэр тодхообди.
Хэдэн шулуун шүргэ ханатай
Хэрэмдэл хаалта бодхообди.

Гэшхүүр сонхонь ураар хэгдээ,
Гэрынь һаруул һаргамаар,
Оролдосто ажалнай эндэ үзэгдөө,
Олон зоной магтамаар.

Жэжэ юумынь би хабсаржа,
Жэмбэ оньһынь зохёогоо:
Хүүюур уһан дээрэһээ адхаржа,
Хүнгөөр тээрмэ хүдэлгөө.

Хабхаг шулуун хабирна нүгөөдөө:
«Талхаа мэнэл гульдюулхань».
Ажалшал даа Жэмбэ юрэдөө—
Алтан гартай хүбүүн лэ.

Тэргэ тэргээр ороохо татуулан
Тээрмэдэмнай ерэгты,
Эһээжэ бариһан сагаан бүүлхэ
Эдихэдэ хэды амтатайб!

АЛИРҺАН

Намарай зайгуул һалхин аалихан
Нарһадай оройе дайрана.
Абгайн хасартал уб улаахан
Алирһан дороһоом бултайна.

Үйһэн түйсэ гартаа баринхай
Үхибүүд ябана ой соогуур.
Урдамнай алирһан хэшэг
барсайнхай
Улалзана хүл доогуур.

Ялагар ногоон набшаһа һабардаад,
Яаралтайгаар түүнэл хаб.
Алирһатай гараа эжэлэнгүй
амандаа
Абаашахаа һананал хаб.

Аятай зохид даа, намарай ой соо
Анхилаад амтатайл агаар,
Энэ бэеэрээ дүүргэхэб түйсөө,
Эжыгээ хүндэлхэб алирһаар.

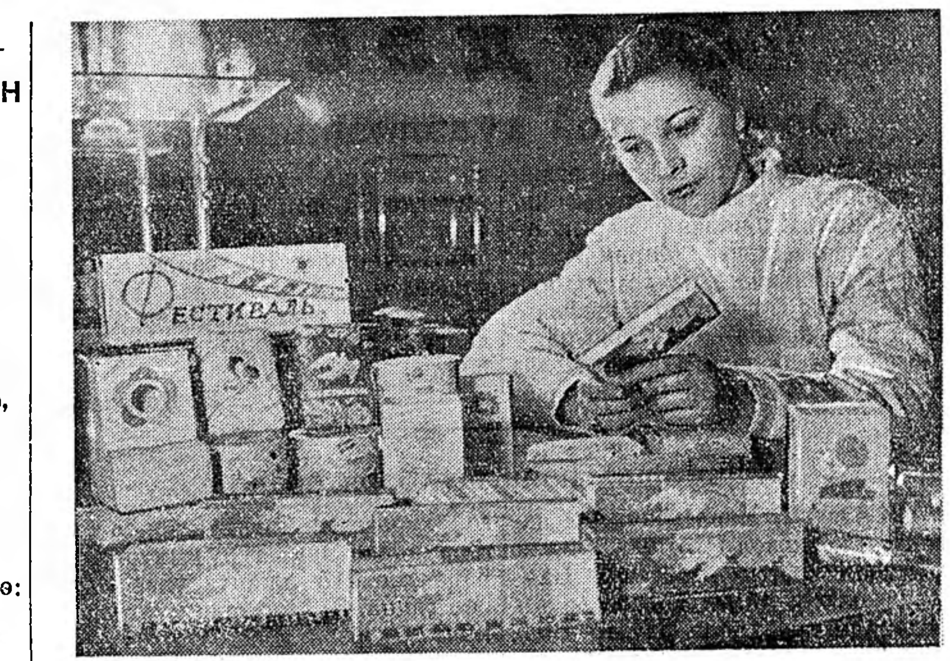
ДОРЖЫН ХАСАР

Харыш, Доржо, түргэн наашаа
Хасарш юундэ улайгааб?
Талын жабар шамайе таашаан,
Таалаа гү даа—яагааб?

Үгы, ходол Доржын хасар
Үнгэ һайхан улаан даа.
Таалахагүй даа хүйтэн жабар,
Таала болиш адлил даа.

СЭСЭГХЭН

Дулма басаган таһалга соогоо
Дурдам һайхан сэсэг ургуулаа.
Шэмэглэнэ сонхынь тэрэнь хододоо
Хирэ тооһогүй набшаараа.
Алтан наранай мандан гарамсаар
Аалиханаар тооһынь арилгаад,
Уһалдаг сэсэгээ.
Дулмамнай баяртай
Урмашан хажуудань
һуудаг зантай.
Нарые даханал улаахан залаань
Нарьхан набшадынь
Бадараа олоороо.
Ямар арюуханаар тэдэ һалбарааб,
Тиимэл арюун лэ
Дулмын зосоо...
һайхан сэсэгхэн сэдьхэлһээ
энеэһэндэл
һургуулиһаа Дулмын бусахада:
«Урга, Дулмам,
Ургая»—гэһэндэл
Урдаһаань гунхан надхадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Свобода» гэжэ Москвагай фабрикын коллектив залуушуулай болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн VI фестивальда бэлэдхэнэ. Уранзураашa Т. В. Гуслякова фестивальда зорюулан тус фабрикын бүтээһэн элдэб духи, одеколон, мылэ гэхэ мэтэ юумэнүүдые шалгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Ёохорой дуунууд

1.
Артель дээрээ сугларжа,
Ажалай зугаа эхилэе,
Аялгаараа жэтдэржэ,
Агоо ёохор наадая.

2.
Эдир залуу наһамнай
Эршэ хүсөөр бусална...
Энэ һайхан наадамнай
Жаргалаймнай гэршэ лэ!

3.
Халюун дайда ногоороо —
Хабар ерээ гээшэл ха,
Халуун зүрхэм хүлгэнэ —
Дуран ерээ гээшэл ха!

4.
Тохомой шэнээн газарта
Тойрон байжа хатарая,
Торгон буряад тэрлигээ
Толотуулан хатарая.

5.
Ород бурят гэлтэгүй
Орыт манай ёохорто,
Олон дахин гуйлтагүй —
Ерыт манай нааданда!

6.
Түлэг халуун зүрхөөрөө
Түүхын хуудаһа иража,
Түмэн түмэн жэлнүүдтэ
Түрэл садан болоёбди!

7.
Улаан сэсэг задаржа,
Уужам талаа гоёогоол.
Урин хүүхэн ерэжэ,
Наадыемнай гоёогоол.

8.
Үнгын сэсэг һалбаржа,
Үргэн талымнай шэмэглээ.
Хүхы шубуун донгодожо,
Хүнэй сэдьхэл уяраагаа...

9.
Дулаа татаа Сэлэнгээр —
Дуулим Үдэм һайхан даа.
Дурым татаа инагни —
Дууниинь ямар һайхам даа...

10.
Сэнхир шэрэтэй вагонууд
Шэлэ дээгүүр шуумайгаа,
Шэнэ газар эдлэхээ
Манай нүхэд шармайгаа...

11.
Хүхэ шэрэтэй автобус
Хүтэл дээгүүр шуумайгаа.
Хүдөө газар эдлэхээ
Манай нүхэд шармайгаа...

12.
Боро шэрэтэй машина
Боори дээгүүр шуумайгаа.
Боро газар эдлэхээ
Манай нүхэд шармайгаа.

13.
Унаган бороёо тахалуулан,
Уулаар табяад үзээл даа,
Ухаан зүрхөө ниилүүлэн,
Утын замда зориёл даа.

14.
Арюун талын ургалга
Агаар наран хоёрһоо.
Арад зоной жаргалга
Ажал эрдэм хоёрһоо.

15.
Нармай талын ургалга
Наран агаар хоёрһоо...
Эхэ арадайм жаргалга
Эрдэм ажая хоёрһоо.

16.
Буурал Саян һайхан лэ
Будан манай малгайтай:
Бурят басаган һайхан лэ —
Булган хиисхүүр малгайтай!

17.
Ангарaймнай сээжэ дээр
Алтан одон яларба.
Агуу Сибирь орондо
Ажалай сууряан зэдэлбэ!

18.
Дуулим һүни айлшалжа,
Дуугаа татаа залуушуул.
Дууша хүбүүн айлшалжа,
Дурым татаад байна бшуу!

19.
Хори, Борьёо, Сэлэнгээр
Хони малаа үсхэһэн
Колхозуудаа магтажа,
Хонгёо дуугаа үргэел!

20.
Алтан овёс харахадаа
Ардаг хээрэм баяртай,
Айдар нүхэдөө харахадаа
Алаг зүрхэм баяртай.

21.
Бардам хүүюур Ангарнай
Байгал нуурһаа эхитэй юм,
Барин байһан дуунуднай
Байдалһаамнай эхитэй юм!

Дондок Улзытуев
найруулан бэшэбэ.

ЭКОНОМИЧЕСКА ТЕМЭДЭ

Отарануудые ажахын тоосоондо оруулжа байнабди

Хаанаһаа колхоз олзо доход ехээр абадаг гээшэб гээд һураа һаа, «мал ажалһаа, илангаяа хони үсхэбэрилгэһөө»,—гээд хэншье харюусаха байха. Тэрэ зүб. Теэд 100 эхэ хонин бүриһөө 50—60 хурьга абажархёод, хонин бүриһөө нэгэ килограмм хүрэхэтэй, хүрэхэгүй нооһо хайшалжархёод байхада ямар олзо доход абтаха гээшэб. Эгээн иимэ байдал хоёр жэлэй саада тээ колхоздомнай үзэгдэдэг һэн.

Иимэ байдалые саашадаа тэсэжэ болохогүй байгаа бшуу. Урзанда жэлдэ манай колхозой правлени, партийна организаци хонин ажахыгаа олзо ехэтэй һалбари болгохын тулада хэмжээ абаһан байна. Түбхын түрүүн хониной отарануудта һайн һайн хүнүүд шэлэн табигдаа, хонидые эдеэлүүлгэ, харууһалга һайжаруулагдаа һэн.

Гэхэ зуура, хонин һүрэгэймнай үдэжэ, өөдэлдэггүй, олзо доход багаар абтадагай нэгэ шалтагааниинь юун байгааб гэхэдэ, хонидой үүлтэр һайжаруулха, һубайралгые үсөөрүүлхэ тушаа хүдэлмэри багаар ябуулагдадаг байгаа. 1955 онһоо эхилжэ, бүхы хонидоо үүлтэртэ хусануудай үрөөр, искусственна аргаар үрэжүүлжэ эхилһэн байнабди. Хонин ажалдамнай түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэгдэдэг, хониднай үбэл, хабар эртэ хурьгалдаг, хурьгаднай эхэтээ суг түлжүүлэгдэдэг болоһон байна.

Эдэ бүгэдын ашаар нёдондо жэлдэ түл абалгаар амжалта туйлаабди. Колхозой 100 эхэ хонин бүриһөө 101 хурьга абтаа һэн. Тиихэдэ нүхэд Сандак Цыбиков, Буму Нимаева гэгшэдэй отарынхид 100 эхэ хонин бүриһөө 121—135 хурьга абажа, ондо оруулһан байха юм. Үнгэрһэн жэлдэ хонин бүриһөө 2,3 килограмм нооһо хайшалагдаа. Нарин, нарибтар нооһотой хонидой тоо һураггүй олошороо. 1956 ондо, урда жэлэйхидэ орходоо, нарин нооһотой хонид—1,5 дахин, нарибтар нооһотой хонид—4 дахин олошорһон байха юм.

Энэ манай түрүүшын амжалта гээшэ. Колхознай ойрын жэлнүүдтэ бүхы хонидоо нарин, нарибтар нооһотой болгохо зорилготой. Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада шэнэ, түрүү арга үргэнөөр хэрэглэхэ ёһотойбди.

Мүнөө Нарин, Хүнды гэжэ газарнуудта байрладаг нүхэд Сандак Цыбиковэй, Цыдып Эрдынеевэй даажа байдаг эхэ хонидой отаранууд ажахын тоосоондо оруулагдаа. Тиигэжэ үбһэ тэжээл, түлеэ хулһаяа өөһэдынгөө хүсөөр бэлдэжэ абаад, бэеэ хүсэд даанхай болоод ажаллажа байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ эдэ отаранууд тус бүридөө 500 гаран центнер үбһэ, 200 гаран центнер солоомо, зелёнко бэлдэжэ абаһан байха юм.

Ажахын тоосоондо оруулжа гэхэ гү, али хэһэн ажалайнгаа, колхоздоо оруулһан олзо доходойнгоо зэргээр түлөөһэ абажа хүдэлдэг болоходо ажалай бүтээсэ дээшэлхэ, шарынь, эмхи гуримынь һайжарха, ажалта үдэр үлүү ехээр гаргашалагдахаяа болихо юм.

Энэ шэнэ гуримай үшөө нэгэ һайниинь юуб гэхэдэ, урдань отарануудта үбһэ, тэжээл бэлдэлгэ, солоомо зөөлгэ гэхэ мэтын хүдэлмэри таряан ажалай бригадынхид хэдэг байгаа. Манда муу шанартай үбһэ бэлдээ гэхэ гү, али хубаарилхадаа мууень үгөө гэхэ мэтын гомдол гарадаг байһан юм. Ажахын тоосоон энээниие дүүрэн усадхаа, хонишод өөһэдөөн үбһэ тэжээлээ бэлэдхэнэ.

Ажахын тоосоондо ороһон отаранууд ажал хүдэлмэреэ тусхай түсэбэй ёһоор ябуулна. Түсэбтэнь жэл соо хэды нооһо хайшалха, хэды түл абаха, үбһэ тэжээл бэлдэхэ, хэды ажалта үдэр гаргашалха, олзо доходоо хайшан гэжэ хубаарилха тодорхой хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаһан байна. Тиихэдэ хонишод ажалай нэмэлтэ түлбэриһөө гадна, даалгагдаһан түсэбһөө гадуур олоһон олзо доходойнгоо 25 процентые ажалта үдэрнүүдтээ абаха юм.

Ажахын тоосоон манай колхозой экономикодо ямар ашаг туһатайб гэхэдэ, ажалай гаргаша бага боложо, абтаха продукциимнай хэмжээн ехэ болохо байна. Жэшээлхэдэ, 1957 ондо эдэ хоёр отарануудта гаргашалагдаха ажалта үдэр 1956 онойхидо орходоо 25—30 процентээр доошолхо, тиихэдэ, мүн энэ үе соо хонидоймнай тоо толгой, абтаха олзо доходынь эды хэмжээнһээ бага бэшээр дээшэлхэ юм.

Энэ жэлэй январь, февраль һара соо хамта дээрээ 400-гаад хурьган абтаа, тиихэдэ нүхэд С. Цыбиковэй, Ц. Эрдынеевэй отарануудта 300-гаад хурьгад абтаад, эхэтээ суг түлжүүлэгдэнэ.

Иигэжэ манай колхозой хонишод парти, правительствынгаа Хандалгада харюу болгон, 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа доошо бэшэ хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ.

Ц.-Д. Доржиев, Мухаршэбэрэй аймагай «Улаан-Шулуута» колхозой түрүүлэгшэ. экономическа науканудай кандидат.

Элдэб һонин

Оролдосотой хүдэлмэрилэгшэ

Кяхта городой, тэрэшэлэн аймагай ажалшад ахалагша телефонистка Мария Ильинична Ядрышниковае һайса мэдэдэг. Мария Ильинична 17 наһатайдаа хэлхеэ холбооной аймагай контородо телефонисткада һуралсахаа ерэһэн байгаа.

Богонихон болзорто мэргэжэлээ һайса шудалжа нүхэр Ядрышникова ахалагша телефонисткаар томилогдоһон юм. Тэрэ сагһаа хойшо 22 жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо Мария Ильинична 10 гаран хүниие өөрынгөө мэргэжэлдэ һургажа, олон дахин үнэтэ шангаар шагнагдаһан, баяр баясхаланда хүртэһэн байна.

П. Дагбаев.

Хурьгашад һайн түлбэри абана

БАРГАЖАН. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой № 3 ОТФ-гэй хурьгашан Цыржу Бубеевна Бадмаева колхоз, аймаг соогоо эрхим ажалаараа суурхадаг. Нүхэр Бадмаева нэгэ һарын туршада 120 толгой хурьгадые гээлтэ хоролтогүйгөөр абаа. Энэ түрүү хурьгашан һара соо 215 ажалта үдэр олохоһоо гадна, 343 түхэриг мүнгөөр нэмэлтэ түлбэри абаа.

О. Раднаев.

Профсоюзай эдэбхитэдэй семинар

КПСС-эй Кударын айком аймагай профсоюзна эдэбхитэдэй семинар һаяхан үнгэргэбэ. Профсоюзуудай райкомуудай, месткомуудай түрүүлэгшэнэр семинарта хабаадалсаа. Сугларагшад профсоюзна организацинуудай хүдэлмэри эмхидхэхэ тушаа хэдэн лекцинүүдые шагнаһан, ажалайнгаа дүй дүршэл тухай хөөрэлдэһэн байна.

С. Таханов.

Лекци болоно

Гүрэнэй банкын Бурят-Монголдохи конторын профсоюзна организациин үүсхэлээр профсоюзай гэшүүдтэ лекци саг сагтаа уншагдадаг болоо. Һүүлэй үедэ «Уласхоорондын ажабайдал», «Советскэ патриотизм гээшэ советскэ общестые хүгжөөдэг гол хүсэн мүн» гэһэн темэнүүдээр лекци болобо.

Н. Хуташкеев.

Түнхэнэй аймагай «Путь Ленина» колхозой 1-дэхи МТФ-гэй улаан булан соо хододоо сэбэр, сэнгэлиг юм. Тэндэнь һонирхолтой номууд, шэнэ газетэнүүд, шатар, даам байдаг. Мүн телефон бии. Малшад улаан булан соогоо сугларжа, сүлөөтэй сагаа үнгэргэнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Н. Цыденова, Д. Тышкеева, М. Будаева гэгшэд улаан булан соогоо байна.
З. Веснинагай фото.

Һургуулиин мастерскойдо

Кяхта городтохи 1-дэхи дунда һургуулида мастерской нээгдэһээр хэдэн жэл боложо байна. 4—10-дахи классуудай һурагшад ажалай урогой болоходо, мастерской соогоо элдэб хэрэгсэлнүүдые хэдэг юм. Һурагша бүхэн ямар нэгэн юумэ хэжэл байдаг, миин байһан хүниие хэншье харахагүй. Зарим нэгэниинь модо тайрадаг, нүгөө заримань харуулдадаг, станогуудта элдэб түмэр тошиилдодог, стулнуудые хэдэг.

Тус мастерскойдо Георгий Михайлович Фильшин, Виталий Марьянович Гриндлер гэгшэд ажалай урогоор багшална.

Д. Будаев.

Колхозуудта туһална

Ахын аймагай центрын эмхи зургаануудай албахаагшад колхозуудта барилгын модо бэлэдхэлгэдэнь туһална. КПСС-эй айкомой, аймгүйсэдкомой, милициин таһагай хүдэлмэрилэгшэд «Улаан малшан», Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудта мянга мянга модо отолжо, барилгын газарта асаржа дүүргэхэ болоо.

Мүн бусадшье колхозуудта аймагай албахаагшад барилгын модо бэлдэнэ.

Ш. Бамбалаев.

Шухала хэрэгтэй эд бараагаар хангаха

Колхозуудай фермэ, отарануудаар байдаг малшад бүхэли жэл соо үдэр һүнигүй ажаллан, адуу малаа һайнаар, тобир тарганаар ондо оруулха, ашаг шэмыень ехэ болгохо гэжэ оролдодог байна.

Иигэжэ оролдожо ябаһан малшадые Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын сельпо эд бараагаар мууса хангана. Малай үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо колхозой центрһээ холо байһан малшадта нэгэшье нүүдэл наймаан ошоогүй. Тиихэдэ манай эндэхи магазинуудта гансал үнэтэй бүдүүдһээ бэшэ, малшадта хэрэгтэй эд бараан байдаггүй. Жэшээлхэдэ, дэгэлэй бүд, булгайр гутал, ногоон сай, лампын шэл гэхэ мэтэ байдаггүй.

Суулгын сельпогой пайщигуудай суглаан энэ жэлэй февраль һарада боложо, Мухаршэбэрэй аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ нүхэр Зверьков, аймпотребсоюзай худалдаа наймаанай таһагые даагша нүхэр Александров гэгшэдые суглаанда хабаадагшад һайса шүүмжэлһэн юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо нилээд саг үнгэрөө, зүгөөр аймпотребсоюзай зүгһөө ямаршье хэмжээн абтанагүй.

Б. Батын.

Һурагшадай концерт

Оронгын дунда һургуулиин һурагшад түрэл колхоздоо концерт харуулба. Программадань дуу дууллалга, шүлэг уншалга болон зүжэг наадан оролсоһон байна. 4-дэхи классай һурагша Омоктуев дуу дуулажа, лимбэ дээрэ гоёор наадаба.

Концертын түгэсхэлдэ хатар болоо.

Г. Базаржабон.

Барилгада бэлэдхэнэ

Мухаршэбэрэй аймагай Сутайн сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо һүүлэй жэлнүүдтэ ехэхэн барилга хэгдэнэ. Нёдондо жэл колхозой гурбан бригадада малай байха типовой нэгэ нэгэ байра баригдаһан юм. Мүнөө жэл энэ колхоз шэнэ клуб, бани, гараж болон бусад барилгануудые хэхэ түсэбтэй. Барилгын газарнуудта мүнөө мянга гаран кубометр модон шэрэгдэжэ асарагданхай. Һаяар барилгын хүдэлмэри эхилхэнь.

Ц. Балдуев.

Эхэ орондоо баяр хүргэнэбди

Манай республика дотор интернат һургуулинууд бии боложо байна. Кяхта городто тиимэ һургуули нёдондо жэл нээгдэһэн юм. Энэ һургуулида хамтадаа 300 һурагшад һуранабди.

Ямар золтой, жаргалтай үхибүүд гээшэбибди? Оромнай маанадые һургахын, коммунизмын ерээдүйн барилгашад болгохын тула ямар ехэ оролдолго, анхарал табина гээшэб, хэды ехэ мүнгэн зөөри гаргашална гээшэб?

Иимэ ехэ туһаламжа үзүүлжэ байһандань бидэнэр Эхэ орондоо баяр хүргэнэбди!

Д. Будаев, Кяхтын бурят һургуулиин 9-дэхи «Б» классай һурагша.

Венгриин Арадай Республикын городуудта эдеэ хоолой зүйлнүүд улам ехээр худалдагдадаг боложо байна. Будапештын магазинуудта элдэб янзын эдеэ хоолой зүйлнүүд ехэ элбэг.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Будапештын нэгэ магазин соо.
Венгриин телеграфна агентствын фото.

Араб оронуудай лигиин Соведэй сесси

КАИР, мартын 19. (ТАСС). Араб оронуудай лигиин Соведэй ээлжээтэ сесси үсэгэлдэр Каирта нээгдээ. Араб оронуудай делегацинуудай толгойлогшонор заседани дээрэ үгэ хэлэжэ, эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай байдалтай саашадаа байхын түлөө араб оронууд бүри нягта холбоотой болохо ёһотой гэжэ тэдэнэр онсолон тэмдэглээ.

Египедһээ Израилиин добтологшодой гаргагдаһантай, мүн Газын шадар Египедэй захиргаанай тогтоогдоһонтой дашарамдуулан Египедэй президент Насерта амаршалгын телеграмма эльгээхэ гэжэ Совет нэгэн дуугаар шиидхээ. Араб оронуудай лигиин Совет энэ асуудалаар Египедэй политикые дэмжэжэ байһан тухайгаа мэдүүлээ.

Үндэһэ яһатанайнь бэеэ даанхай байдалтай болоһоной һайндэртэй дашарамдуулан Тунисай правительствые, мүн англо-иорданска договорые болюулһантайнь, Иорданиһаа Англиин сэрэгые гаргаһантай дашарамдуулан король Хусейн гэгшые мүн Совет телеграммаар амаршалаа.

Араб оронуудай лигиин комитедүүдэй заседанинууд мүнөөдэр болохо.

Зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй Комиссиин Подкомитедэй сесси

ЛОНДОН, мартын 19. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй Комиссиин Подкомитедэй сесси үсэгэлдэр Лондондо нээгдэбэ гэжэ мэдээсэгдэһэн байна. Советскэ Союзай түлөөлэгшэ — Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо В. А. Зорин, Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэ — Гарольд Стассен, Англиин түлөөлэгшэ — Гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ гүрэнэй министр Аллан Нобл, Франциин түлөөлэгшэ — Жюль Мок болон Канадын түлөөлэгшэ Дэвид Джонсон гэгшэд Подкомитедэй хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Великобританиин Гадаадын хэрэгүүдэй министр Селвин Ллойд үгэ хэлэжэ, сесси нээгээ.

Селвин Ллойдой үгэ хэлэһэнэй һүүлээр багахан забһарлалга болоод, удаань Подкомитет хаамал заседани хээ.

США-гэй, Англиин, Советскэ Союзай түлөөлэгшэнэр хаамал заседани дээрэ үгэ хэлээ гэжэ мэдэгдээ.

Англиин парламентын гэшүүд-лейбористнууд водородно буу зэбсэг туршалгые хорихо гэжэ уряална

ЛОНДОН, мартын 19. (ТАСС). Элвин Джонс түрүүтэй общинануудай палатын 14 гэшүүд-лейбористнууд, Эйзенхауэртэй хэлсээ хэхэеэ Бермудска арал ошохоо байхадань, Премьер-Министр Макмилланда бэшэг эльгээгээ. Водородно буу зэбсэг туршалгые хорихо тухай хэлсээ хэгты гэжэ тэдэнэр Макмилланда эрилтэ табиба. «Энэ асуудалые зүбшэн хэлсэе гэжэ президент Эйзенхауэртэ дурадхахыетнай уряалнабди» гэжэ бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Англиин судна баридаг хүдэлмэришэд бүгэдэнииинтын забастовко хэжэ байна

ЛОНДОН, мартын 19. (ТАСС). Англиин судна баридаг промышленностиин 200 мянган хүдэлмэришэдэй забастовко үргэлжэлһөөр. Тэдэнэр салин хүлһыемнай 10 процентээр дээшэлүүлэгты гэһэн эрилтэ табина. Хүдэлмэришэд ехэ тэсэмгэй байжа, илалта туйлатараа эмхитэйгээр тэмсэхээр бэлэн гэжэ буржуазна газетэнүүдэйшье олонхид тэмдэглэхэ баатай болоһон байна. 330 шэнэ судна барижа байһан, мүн хуушан суднануудые заһабарилжа байһан хүдэлмэришэд ажалдаа гаранагүй.

Англиин портнуудта, мүн судна баридаг газарнуудта митинг, жагсаалнууд боложо, забастовко хэжэ байһан хүдэлмэришэд эрилтыемнай дүүргээгүйдэнь, забастовкоо болюулхагүйбди гэжэ мэдүүлнэ. Судна барилгын промышленностиин томо центр Уолсенд гэжэ нютагай Тайн гэжэ мүрэн дээрэ үсэгэлдэр 4 мянга гаран хүдэлмэришэд сугларжа, митинг хээ. Мүн Англиин бусадшье портнуудта иимэ митингнүүд болоно.

Зүүн Пакистанда суднануудай командануд забастовко хэнэ

НЬЮ-ЙОРК, мартын 19. (ТАСС). Юнайтед Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор суднануудай командануд гурбадахи үдэрөө Зүүн Пакистанда забастовко хэжэ байна. Ажабайдалыемнай һайжаруулагты гэһэн эрилтэ тэдэнэр табина. Забастовкоһоо боложо, бүхы Зүүн Пакистанда суднанууд ябахаа болишоо. Хэдэн зуун суднанууд миин зогсожо байна.

Окинава Япондо тэхэрюулэгдэхэ ёһотой

ТОКИО, мартын 19. (ТАСС). Японой социалистическэ партиин хэдэн түлөөлэгшэнэр Японой парламентын болон промышленностиин ээздэй түлөөлэгшэдтэй хамта һаяхан Окинава ошожо ерээ юм. Социалистическэ партиин түлөөлэгшэнэр мартын 19-дэ «Акахата» газетэдэ статья толилоо. 13 жэлэй туршада энэ аралые эзэмдэжэ байхадаа, Америкынхид тэндэхи бүхы политическэ, экономическа ажабайдалые бүрин гартаа абаад байна гэжэ парламентын доодо палатын депутат социалист Сатаке гэгшэ бэшэбэ. Окинавын хүн зон энэ арал Япондо бусаагдаха ёһотой гэжэ тоолоно гэжэ Сатаке онсолон тэмдэглэбэ.

Эхэ нютагтаа байһан японгууд Окинава аралаа түргэн бусаахын тулада эршэмтэйгээр тэмсэхыень гуйн миниие уулзаһан лэ Окинавын хүнүүд намда хандаа юм гэжэ дээдэ палатын депутат социалист Хосей Иосида мүн лэ тэмдэглээ. Окинава аралай хүн зон, мүн 90 миллион японгууд хүсэеэ нэгэдүүлжэ, Окинава аралаа тэхэрюулхэ ёһотойбди гэжэ Хосей Иосида мэдүүлээ.

Шатараар дэлхэй дээрэ түрүү һуури эзэлхын түлөө наадан

Шатараар дэлхэй дээрэ түрүү һуури эзэлхын түлөө Михаил Ботвинник Василий Смыслов хоёр зургаадахяа наадахадаа, Смыслов 28-дахи ябадалдаа шүүгээ. Наадынай тоо 3:3 болоо. (ТАСС).

Бермуд дээрэ болохо А… Америкын хүтэлбэрилэгш… зүблөөнэй урда тэ…

ВАШИНГТОН, мартын … (ТАСС). «Британска импери… ройтожо хосорхонь гээшэ гү… һэн дэлгэрэнгы статья «Юн… Стейтс Ньюс энд уорлд ри… журналда толилогдоо. Брит… империин бутаран һандаржа… ликобританиин экономическ… политическэшье талаар агуу… рэн бэшэ боложо байһан үедэ … миллан Эйзенхауэр хоёр «ер… сагта бэелүүлхэ зорилгоёо ха… хын тулада» Бермудска арал… рэ уулзахань гээшэ гэжэ жу… бэшэнэ. Англи өөрынгөө ерэ… байдалые тодорхойлхоор боло… жэ журнал мэдүүлээд, Анг… США-гэй 49-дэхи штат боло… эгээл таарамжатай ха гэжэ ду… хаба. «Мүнөө ямар замда … тухайгаа Англиин хүтэлбэрил… шиидхэхэ ёһотой. Нэгэ зам… ябабал, бэеэ абаад, ондоо гүр… дэй хэрэгүүдтэ оролсонгүй б… болоно. Тиихэдээ Росситай х… хэхэ ёһотой болоно. Гансал … мунистнууд бэшэ, мүн ондо… хүнүүд Англида энэ замые һай… ха бэзэ. Холбоото Штадууд … хоёрой хоорондо ажаһуудаг … англиинхид урда урданайхиһаа… аюулда ороод байнабди гэжэ… лодог. Хэрбээ шэнэ дайнай эх… һаа, үй түмэн зонтой Брита… аралнууд дээрэ бороо ороһон … геэр атомна һомотой залан … лүүлэгдэдэг снарядууд бууха … тэдэнэр айна»,—гэжэ журнал… шэнэ.

Англиин шэлэжэ болохо хоё… хи замынь ямар бэ гэхэдэ, … боото Штадуудтай бүри һай… рилсаатай болохо ёһотой бол… Гэбэшье, амгалан тайбан байх… иимэ холбоотой боложо, 49-… штат болохо сагаа ойротуулха… шэ ехэ эшхэбтэр ябадал б… Бермудска арал дээрэ прези… Эйзенхауэртэй хэлсээ хэх… премьер-министр Макмиллан Е… пые хамгаалха талаар Анг… абаһан зарим уялгануудые д… абыт гэжэ Холбоото Штаду… гуйха бэзэ гэжэ хөөрэлдөөн … даг тухайнь журнал бэшэнэ.

Англиин гурбадахи замынь … гэхэдэ, «Баруун Европын орон… тай дүтэ харилсаатай болохо … той болоно».

«Гэбэшье Германиин дээрэн… хэ болоходонь, Англи мүн лэ… рагүй байха байна» гэжэ жу… тэмдэглэнэ. «Германи мүнөө … хүсэтэй боложо байһан дээр… Англиие үгэеэ дуулгажа шад… болохо гээшэ ха». Англи эдэ… бан замай алиеншье шэлэ… «гансаараа байха болоо һаа», … «аюулта байдалда орохо ба… гэжэ статья соо хэлэгдэнэ.

Тобшо мэдээсэлнүүд

★ Министрнүүдэй Соведэй т… рүүлэгшэ Юзеф Циранкевич т… рүүтэй Польшын Арадай Респу… ликын Правительственна делег… ци «ТУ-104» самолёдто һууж… гүрэн түрын хэрэгээр Ранг… ерээ. Польшын Правительстве… на делегаци Бирмэдэ мартын … болотор байгаад, һүүлээрнь Кам… боджа ошохо. Гадна, тус делега… Инди, Вьетнамай Демократичес… Республика, Хитадай Арадай Ре… публика, Корейн Арадай Д… мократическа Республика бол… Монголой Арадай Республи… ошохо юм.

★ Бирмэһээ Эхэ орондоо б… сажа ябаһан Тбилиссиин «Дин… мо» команда Пекин ерэжэ, Х… тадай суглуулагдамал хоёрдо… командатай футболоор нүхэд… ёһоной мүрысөө хээ. Совет… футболистнууд энэ уулзалга… 1:0 гэһэн тоотойгоор илаа.

★ Франс Пресс агентствын м… дээсэһэнэй ёһоор, национально-о… лөөрэлгын хүдэлөөндэ хабаад… саһан үшөө гурбан алжирайх… Константинада саазалуулагдаа.

★ США-гэй вице-президе… Никсон Римһээ Тунис ерээ. Ри… дэ Никсон президент Гронки б… лон Италиин правительствын б… сад хүтэлбэрилэгшэдтэй хэлс… хээ.

★ Мүнөө Вьетнамай Демок… тическа Республикада ошоод бай… һан Чехословакиин Республик… Правительственна делегаци… толгойлогшо правительствын т… рүүлэгшэ В. Широкий уулза… хээ. Вьетнамай Демократичес… Республикын Президент Хо Ш… Мин. Чехословакиин Правитель… ственна делегациин гэшүүд бол… тусхай тушаалтай бусад хүнүү… уулзалга дээрэ байгаа. Хани … луун, нүхэдэй ёһоной оршон бай… далда үнгэрһэн уулзалганай үед… В. Широкий Фам Ван Донг хо… үгэнүүдые хэлээ. (ТАСС).

Редакторай түлөө С. БАДМ…

Хоёрдохи кварталай түсэбөөр

Яруунын загаһашад энэ жэлдэ загаһа ехээр барижа байна. Эндэхи загаһашад Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, 1-дэхи кварталайнгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргээд, мүнөө 2-дохи кварталай түсэбөөр ажаллажа байнхай.

Нүхэр А. Григорьевой хүтэлбэрилдэг бригада 3 һарынгаа түсэб 119 процент дүүргэв. Нүхэр Недвецкиин бригада Исанга нуурһаа 900 центнер загаһа барижа, кварталайнгаа түсэб 380 процент дүүргэв.

В. Байбородин.

Зыгбо ГОМБОЖАБАЙ

ХАБАР

(Этюд)

Хүбшын саһанай хайлаадүйдэ
Хүдөө газараар таран,
Жалгын нойрһоо һэреэдүйдэ
Жабжаараа хөөһэ буран
Хадын горход мушхараа,
Хабарай сагые угтаа.

Зоргондоо урдаһан уһан
Замаа олон ошохо,
Хүнэй дураар малтаһан
Ханааб хаахяар шорьёхо.
Сабшалан нуга тиихэдэнь
Садатараа хүхэхэ шэмыень.

Тарилгын талмай тэниигээд,
Хүбэн хүнжэлөө һэхэнхэй,
Трактор, машинанууд зэргэлээд,
Хүдэр жолоошодоо хүлеэнхэй.
Арюухан хабарнай иигэһээр
Ажалдаа уряалба энеэһээр.

Хони хурьгадай маараан
Холуур сууряа татан,
Туун шубуудай абяан,
Түгным талые дүүрэн
Хабар хүсэеэ магтаа,
Хаба шадалаа үгыш намдаа.

Туруута амитад таллажа,
Түрүүшын ногоо шэмхэлэн,
Бургааһанай гүлгэд задаржа,
Бурядайм байгаалиие шэмэглэн,
Хабарнай ерээл даа хаһадаа.
Хабар! Дуратайб даа шамдаа...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00379. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 1332